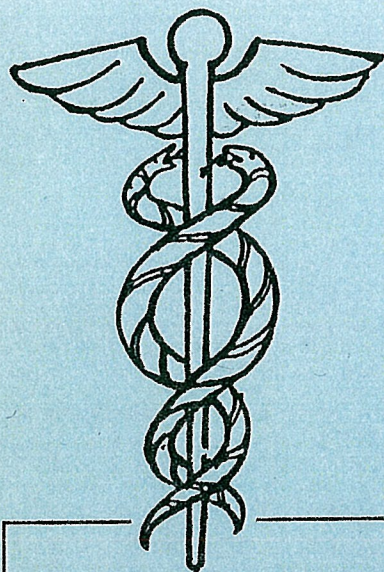
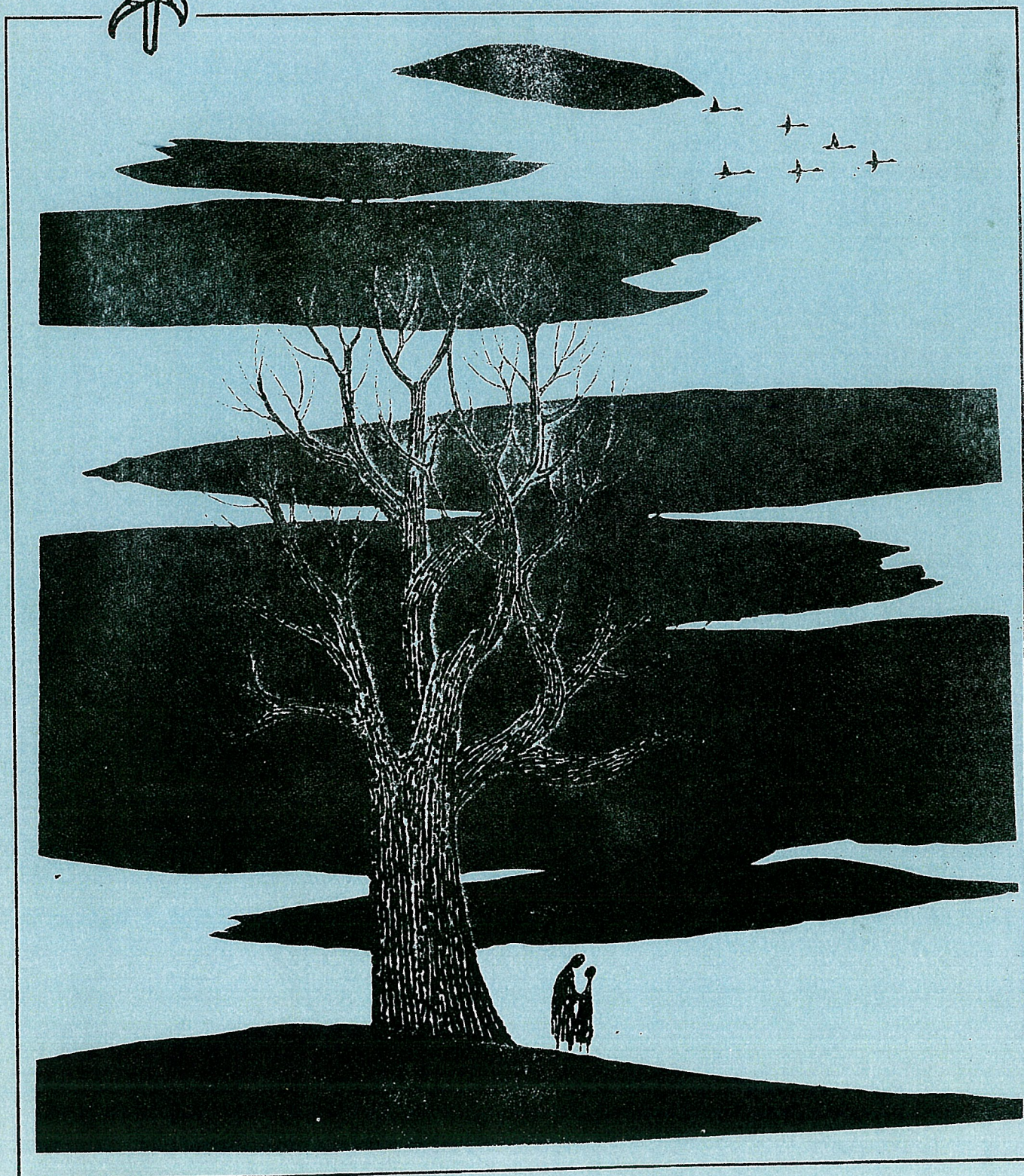

SMH-Nytt

Nr. 3/1995, vol. 20

*Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisin og helsefag*

SMH 1995

STYRET

Elisabeth Husem, UPSYKIAT - leder
Psykiatrisk Institutt, Biblioteket, Postboks 85 Vinderen,
0319 OSLO, tlf. 22 14 65 90, fax 22 49 58 61
Eldbjørg Nåheim Eien, DIKEMARK - nestleder
Dikemark Sykehus, Medisinsk bibliotek, 1385 Solberg,
tlf. 66 90 85 88, fax 66 90 85 18
Marit Stavn, OSLOAKVP - kasserer
Oslo og Akerhus vernepleiehøgskole, Biblioteket,
PB 372, 1301 Sandvika, tlf. 67 13 90 40, fax 67 13 93 46
Liv-Berit Henschien, RIKSHOSP - sekretær
Rikshospitalet, Medisinsk bibliotek og informasjonssenter,
0027 OSLO, tlf. 22 86 77 71, fax 22 36 47 75
Elisabeth Akre, ND/MED - styremedlem
Diakonhjemmets sykehus, Medisinsk bibliotek, PB 23 Vinderen
0319 OSLO, tlf. 22 45 16 38, fax 22 45 17 77
Randi Nilsen, ARENDSP - styremedlem
Arendal sykepleiehøgskole, Biblioteket, Sykehusveien 4,
4800 ARENDAL, tlf. 37 02 32 41, fax 37 02 69 64
Ann-Karin Norman, LHMRF - varamedlem
Lillehammer fylkessykehus, Medisinsk bibliotek,
2600 LILLEHAMMER, tlf. 61 27 20 92, fax 61 27 20 39
Kirsti Strengenhagen, NVH - varamedlem
Norges Veterinærhøgskole, Biblioteket, PB 8146 Dep.,
0033 OSLO, tlf. 22 96 45 55, fax 22 96 45 31
Pat Flor, TELEMSP - varamedlem
Høgskolen i Telemark, Biblioteket - Skien, PB 1035,
3704 SKIEN, tlf. 35 52 55 83, fax 35 52 70 22

KURSKOMITEEN

Anne Marie Haraldstad, RIKSHOSP
Rikshospitalet, Medisinsk bibliotek og informasjonssenter,
0027 OSLO, tlf. 22 86 77 69, fax 22 36 47 75
Gunvor Kallevik, SAKERS
Sentralsykehuset i Akershus, Medisinsk bibliotek,
1474 NORDBYHAGEN, tlf. 67 92 83 31, fax 67 92 83 35

SMH-NYTT's REDAKSJON

Elisabeth Akre, ND/MED, Diakonhjemmets sykehus, Med.bibl.,
PB 23 Vinderen, 0319 OSLO, tlf. 22 45 16 38, fax 22 45 16 99
Anne-Lise Betzenderfer, UMED, Medisinsk fakultetsbibliotek,
PB 1113 Blindern, 0317 OSLO, tlf. 22 85 10 33, fax 22 85 11 31
Ingrid Kyvik, SAKERS, Sentralsykehuset i Akershus, Med. bibl.,
1474 NORDBYHAGEN, tlf. 67 92 83 31, fax 67 92 83 35
Audhild Rapp, UBTØ/RMH, UB Tromsø, Avd. realfag og med.,
Tromsø Helsefaghøgskoles bibl., 9037 TROMSØ,
tlf. 77 64 54 71, fax 77 64 54 75
Wenche Sæterdal, UOD, Det odontologiske fakultetsbibliotek,
PB 1109 Blindern, 0317 OSLO, TLF. 22 85 20 67,
FAX 22 85 23 36

INNHold

Nytt fra styret	1
Skrivestafetten	2
Nanne er borte	4
Medisinsk litteratur i Deichmanske bibliotek	6
I Bibliotekbaren	8
Bibliotekarers lønn	11
Seminar i Molde	12
A propos Underdal	16
Videreutdanning	21
Nordisk konferanse i København	22
Nordisk styremøte	27
«Borte bra, men hjemme best»	28
Eahil symposium i Praha	30
Eahil styre- og rådsmøte	33
SMH og Litauen	36
Noter	38
Pasientinformasjon	39
The virtual hospital	41
Medlemstreff	43

SMH

Nytt fra styret

Liv Berit Henschien, RIKSHOSP

I løpet av sommer og høst har det vært stor reiseaktivitet. Medlemmer av styret har vært både i Washington D.C., Molde, København og Praha, pleiet kontakter og styrket internasjonalt, europeisk, nordisk og nasjonalt samarbeid.

Det fellesnordiske tidsskriftet SESAM skal denne gangen lages av Norge med deadline i desember. Hovedtemaet skal være Electronic document delivery, og status i i faget vårt i hvert land. Her tar vi gjerne imot input!

SMH vil prøve å få til en medlemsverving. Det er viktig å få mange medlemmer og derav mer penger, som igjen kan brukes til beste for foreningen og medlemmene. Det kunne være fint å få til et samarbeid om verving til SMH og EAHIL.

Samarbeidet med Litauen går sin gang, (se Elisabeth H's innlegg)

Vi har fått tilsendt informasjon om et 4 mndr stipend for bibliotekarer, Cunningham Memorial Sponsor Fellowship (annonsert i dette nummer).

Ellers arbeider styret med forberedelser til SMH/Forums utenbys møte som skal holdes på Lillehammer i forbindelse med bibliotekmøtet i mars 1996.

Leder

Dette nummer er vi nesten fristet til å kalle for «Proceedings». Med tanke på de av våre medlemmer som ikke har hatt anledning til å delta, bringer vi innholdsrike referater fra de mange spennende seminarer og konferanser som ha vært holdt siste halvår.

Som bilag sender vi ut ajourført medlemsliste for SMH.

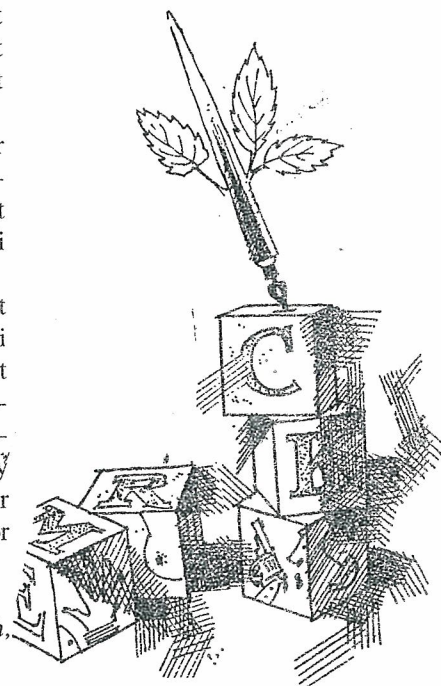
Det skjer mye både i det medisinskfaglige og i det øvrige bibliotekmiljøet, og det er viktig å engasjere seg.

Og nå har du sjansen! For herved setter denne redaksjonen punktum. Nå er det på tide å slippe nye krefter til i SMH-Nytt!

Neste nummer kommer ut medio mars, men allerede i slutten av januar utkommer det fellesnordiske tidsskriftet «SESAM». Hovedtema blir «Electronic Document Delivery Services». Denne gangen er det Norge som har ansvaret for utgivelsen.

Takk for oss!

Anne-Lise, Audhild, Elisabeth,
Ingrid og Wenche

Reisebidrag

Medlemmer av SMH kan søke om bidrag til studietur, kurs, konferanser o.l.

Den som får tildelt bidrag forplikter seg til å skrive referat i SMH-Nytt.

**Søknadsfrist:
15.desember 1995**

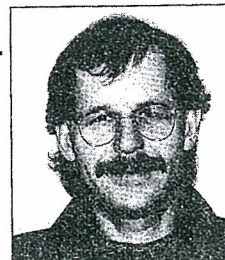
Søknad sendes til:

**Elisabeth Husem, Psykiatrisk Institutt, Biblioteket,
Postboks 85 Vinderen, 0319 Oslo, fax 22 49 58 61**

Skrivestafetten

Nytt frå Høgskulen i Sogn og Fjordane

Hovudbibliotekar Erling Bergan, HSF

Erling Bergan,
Høgskolen i Sogn og Fjordane

Høgskulen i Sogn og Fjordane har ca 220 tilsette og ca 2000 studentar. Vi er resultatet av at følgjande "gamle" høgskular blei slegne saman:

- Sogn og Fjordane sjukepleiehøgskule (Førde)
- Sogn og Fjordane ingeniørhøgskule (Førde)
- Sogn og Fjordane DH (Sogndal)
- Sogndal lærerhøgskule
- Høgskuleutdanninga på Sandane.

Den nye høgskulen er delt inn i 6 fagavdelingar, dvs at DH er splitta i tre avdelingar (Økonomi og språk, Samfunnsfag og Naturfag) og at studietilbodet på Sandane ikkje har status av eiga avdeling. Ingen studietilbod er flytta som følge av samanslåinga. Avstandane er for såvidt store i vårt fylke, men det gjelder vel de fleste i grunnen. Hos oss har jo Opseth laga hol gjennom dei fleste fjell, så det er halvannen time å køyre mellom Førde og Sogndal no.

Bibliotektenesta i HSF

består av 5 einingar. Dei er bygd opp for å tene dei 4 opphavslege institusjonane. Fysisk samanslåing av biblioteka i hhv Førde og Sogndal ligg 5-10 år fram i tida. Organisatorisk samanslåing og tilsetjing av hovudbibliotekar skjedde f.o.m. 1995.

Underteikna har kontorstad på Avdeling for helsefag i

Førde, medan fellesadministrasjonen for høgskulen ligg i Sogndal. Bibliotektenesta har totalt 11 heile stillingar, men vi er under press på grunn av svært stramme budsjett. Bokbudsjettet er på drøye 1,5 mill kr.

Bibliotekbruken aukar

Utlånet, og bibliotekbruk for øvrig, stig kraftig for tida. Og det er i helsefagavdelinga det aukar mest. I 1990 var årleg utlån her på omlag 2.500 einingar, ifjor kunne vi notere eit firedobla utlånstal, og i år kan vi komme opp i 15.000 utlån. Stillingsmengda er dobla (frå 1 til 2) på dette biblioteket i løpet av 90-åra, og er no tilfredsstillande. For alle biblioteka i HSF under eitt var utlånet på ca. 50.000 i fjor. Utlånsauken skuldast fleire forhold. Fram til no har nok auka tal på studentar og tilsette spelt størst rolle. Men den markerte utlånsauken vi ser i 1994 og hittil i 1995 har andre forklaringar. Mengda faglitteratur som er relevant for studia aukar. Standard-"mursteinar" for kvart fagområde er mindre vanleg. Pensumlistar byggast heller opp med mange utdrag frå forskjellige bøker.

Fagpersonalet har fått høgare kompetanse og nyttar faglitteratur i aukande grad. Mange lærare tar hovudfag. Vanar frå universitetsbibliotek blir omdanna til forven-

ningar til høgskulebibliotek.

FOU-arbeidet i høgskulen aukar og genererer bibliotekbruk.

Studentane har meir prosjektarbeid og oppgåver med krav til litteratursøk og informasjonssinnhenting. Det er tendensar til større forelesingar og mindre lærartid pr. student. Omlegging av studium fører til auka bibliotekbruk. Biblioteka får også nye brukargrupper fordi biblioteka sine tilbod blir betre og breiare. Vanar med auka bibliotekbruk har smitteeffekt både blant fagpersonale og studentar.

Korleis har biblioteka tatt unna den store auken i bibliotekbruk?

Eg vil særleg peike på fire faktorer i biblioteka som har gjort at vi har kunne ta unna denne auken:

Auka bibliotekpersonale, dyktigare bibliotekpersonale, betre arbeidsrutinar og utvikling av informasjonsteknologien.

Det er først i dei senare åra at biblioteka har kunne ta ut produktivitetsgevinstar ved bruk av IT. Den store "dugnadsperioden" for biblioteka sin overgang frå kortkatalog til edb-katalog er i ferd med å bli avslutta, etter den første oppstarten på sjukepleiehøgskulen i 1988. Eitt av biblioteka har framleis ein del

bøker å legge inn i edb-katalogen. Dette arbeidet vil vere ferdig i 1996. Dei andre biblioteka har alle bøkene sine lagt inn i sine edb-katalogar. I 1992 starta det første biblioteket med edb-utlån, medan to til starta i 1994.

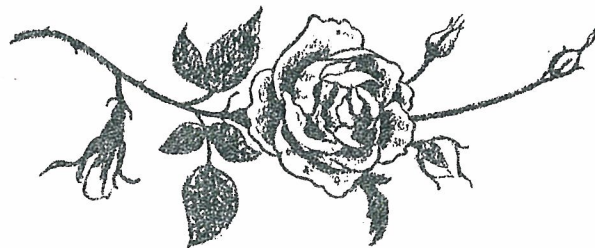
Satsingsområde framover

Biblioteka i Sogndal samarbeider med folkebiblioteket i bygda om felles BiblioFil-katalog, medan dei tre andre biblioteka nyttar Mikromarc. Systemskifte for biblioteka blir vurdert i løpet av 1996. Uavhengig av det aukar sjølvstendig bruken av nett-tenester, og det er også eit medvete satsingsområde.

Andre satsingsområde i tida framover er samordning og dokumentering av arbeidsmåtar i biblioteka, og tilpassing av bibliotektenestene for fagpersonalet. Biblioteka har tradisjon for å ta imot lærarar som vender seg til biblioteket. Men vi har ikkje offensivt møtt lærarane for å kartlegge deira behov og tilpasse bibliotektenesta etter det. Ved å nytte personlege intervju, utarbeiding av informasjonsmateriell og diskusjonar i lærarkollegiet, vil vi bli i stand til betre å tilpasse tenestene. Vi kjem til å hauste erfaringar med dette ved ei fagavdeling, for

så å vurdere tiltak for dei andre avdelingane.

I tillegg har vi sjølvstendig ei utfordring i å sette det nye organisatoriske skillet mellom bibliotek og fagavdelingar i høghskulen. Alle bibliotek er no underlagt hovudbibliotekar, som gir bibliotekfaglege og samordnande fordelar. Men "fråkoblinga" frå fagavdelinga er ei ulempe som må kompenseres. Dels må informasjons- og møteverksemda tilpassast, dels må tenestene utviklast på nye måtar.

Leveringstid for fjernlånskopier

Fra "Blänkaren", vårt svenske søstertidsskrift har vi sakset:

Eva Alopaeus og Ann Liljegren, Kliniska centralbiblioteket, Sahlgrenska sjukhuset, Göteborg har gjort en undersøkelse av gjennomsnittlig leveringstid for fjernlånskopier fra seks bibliotek i Norden som vi alle bruker mye pluss BLDSC. Undersøkelsen gikk over ett år. Den betegnes som høyst uvitenskapelig, men gir nyttige pekepinner.

Vi lar tallene tale for seg selv.

BIBLIOTEK	BESTILLINGSMÅTE	LEVERINGSTID (gj.sn.)
Sv: Spri	Online	3,6 dager
Sv: C	Online	6,9 dager
No:UMED	Post	7 dager
BLDSC	Fax	8,8 dager
Fi: Li	Online	9,6 dager
Dk: DNLB	Post	18,8 dager

Nanne er borte...

Anna Nannestad Nicolaysen - bedre kjent som Nanne blant kolleger og venner - døde den 13. september i år etter å ha kjempet mot kreften i lengre tid. Hun tilbrakte sine siste dager på Ullevål sykehus; sykehuset hvor hun arbeidet og virket gjennom 30 år som sykehusbibliotekar. Nanne var mossing med sterk tilknytning til hjemstedet, ikke minst gjennom familiens deilige feriested ved sjøen, "Skjæret", hvor hun elsket å være sammen med venner og familie, og hvor hun også fikk tilbringe sin siste sommer.

Hun ble født i 1926. Etter artium i 1945 ble hun elev ved Fredrikstad bibliotek i 3 år. Hun tok forberedende prøve ved Universitetet i Oslo i 1947, Statens Biblioteksskole i 1950. Deretter fulgte diverse studieopphold i England, i USA og i Sverige. Hun arbeidet ved Deichmanske bibliotek, Rjukan bibliotek og som bibliotekar ved British Council Library, Oslo. Hennes studier og allsidige praksis både fra inn- og utland førte naturlig frem til hennes ansettelse som sykehusbibliotekar ved Ullevål sykehus i 1962, med ansvar for legebiblioteket - som det dengang het - og pasientbiblioteket.

Medisinsk bibliotek, som startet som et lite rom i tårnbygningen ved hovedporten, ble hennes hjertebarn og livsverk. Tidlig på 1970-tallet ble hun invitert til å

være med på planleggingen av det nye biblioteket i Midtblokken, noe hun gikk inn for med liv og sjel, intet skulle overlates til tilfeldighetene. Beliggenheten var ideell, ved siden av kantine i 7. og 8. etasje, med praktfull utsikt over fjorden. Hun skaffet også tidsskriftmagasiner i kjelleren. Årene som fulgte var viktige; nå skulle bibliotekets samlinger bygges opp, bind for bind, skritt for skritt, noen ganger i medvind - andre ganger i motvind. Hun ga aldri opp, fordi hun var et menneske med visjoner og vilje til å gjennomføre dem.

Nanne var enormt engasjert i sitt arbeid, og hennes urokkelige tro på bibliotekets betydning i et moderne sykehus smittet over på oss andre. Alle, fra den yngste hjelpepleier til den dedikerte forsker, var

berettiget til informasjon. Hun trodde på den moderne teknologiens rolle i dagens informasjonssamfunn, oppdaterte seg i databehandling ved å gå på EDB-skole på kveldstid, og fulgte levende med i alt som skjedde på IT-fronten.

Hun markerte seg i fagmiljøet både i inn- og utland. Hun var en av stifterne av Te-klubben som var forgjengeren til SMB, som i dag heter SMH. Hun var ivrig deltaker på alle bibliotekmøter; hun stilte opp da Ullevåls medisinske bibliotek i regi av Riksbibliotekstjenesten, ble utpekt som observasjonsbibliotek for å bekrefte Bradford-Zipf's spredningslov for tidsskrifter (Skrifter fra Riksbibliotekstjenesten ; nr. 6/1974). Hun var ofte sensor ved Statens Biblioteksskole; hun var med på fødselen til EAHIL, European Asso-

ciation for Health Information and Libraries, og sist men ikke minst, var hun engasjert ved Riksbibliotektjenesten i en årrekke.

Nanne var sjef for en rekke bibliotekansatte som kom og gikk i årenes løp. Vi kommer til å huske hennes slanke, ungpikaktige skikkelse som i rasende fart skjøt gjennom biblioteket, alltid energisk, alltid parat til å gå løs på problemene. Hun hadde en høy etisk standard, hun var pliktoppfyllende til det siste og lojal mot sine visjoner. Hun var levende opptatt av sine ansatte og inviterte oss ofte hjem til seg til hyggelige aftener i Risalleen.

Da hun ikke hadde krefter igjen til selv å realisere sine drømmer, overlot hun roret

til yngre krefter. I 1992 trakk hun seg tilbake og ble hedret for sin innsats av sykehusets ledelse og kolleger, som gjennom mange års samarbeid hadde lært å kjenne og respektere hennes menneskelige og faglige kvaliteter.

Nanne var et livsglad, sporty menneske, en naturelsker som gledet seg til den første snø for å kunne gå lange turer i marka. Hun tråkket på pedalene til sin ærværdige gamle sykkel til og fra sykehuset i mange år. Hun elsket kunst og kultur, og gjennomførte mange store reiser til Australia, New Zealand, Japan, Kina og USA. Som pensjonist satte hun seg ikke ned for å nyte sitt otium. Som det aktive, positive menneske hun var, kastet hun seg nå

over kunsthistorie som skulle studeres. Dessuten nøt hun å kunne være sammen med familien - ikke minst familiens yngste - hjemme og på "Skjæret". Hun kjempet mot sykdommen med all sin viljesstyrke; hun hadde fått "visdom til å telle sine dager", men måtte til slutt gi tapt.

Det er sårt og rart for oss ansatte ved medisinsk bibliotek at vi ikke lenger skal høre hennes muntre røst. Vi kommer aldri til å glemme henne.

Vi lyser fred over hennes minne.

Marta Obendorfer
Bente Finsrud
Grethe Waage
Anne Berit Davey
Jorunn Johansen
Kari Reinertsen

Nanne

Det er med stor sorg vi har motatt budskapet om Anna Nannestad Nicolaysens bortgang. Hun var en foregangskvinne innen feltet medisinsk bibliotekvirksomhet. I SMH er vi henne en stor takk skyldig for hennes store pionerarbeid for vår forening, og hennes aldri sviktende støtte og trofasthet. Hun har vært en stor inspirasjonskilde for de fleste av oss, både når det gjelder å stå på hjemme og ute. Hun var med å stifte EAHL, European Association for Health Information

and Libraries, og gjorde der et stort og viktig arbeid. Vi som siden har fulgt i hennes fotspor vet hvor mye det har betydd.

Hun snakket så ofte om sin "gledeskonto", som hun øste av for å kunne reise rundt - til beste for hele det norske medisinske biblioteksmiljø.

Anna Nannestad Nicolaysen var æresmedlem i SMH.

På vegne av SMH,
Elisabeth Husem

Medisinsk litteratur i Deichmanske bibliotek

Gerd Gjerdal, Deichmanske bibliotek

Deichmanske bibliotek er Oslo kommunes bibliotek. Vi skal kjøpe inn bøker og andre medier som skal komme flest mulig lånere til gode. Flest mulig vil si den alminnelig interesserte låner - fra de uten noen faglig bakgrunn og til de med høyskoleutdannelse. Samtidig er Deichmanske bibliotek det største folkebiblioteket i Norge. Det betyr at vi også skal ha litteratur som går i dybden. I Deichmanske bibliotek skal lånerne finne mer avansert litteratur enn det som er vanlig i et folkebibliotek. Samtidig skal vi dekke flest mulig emneområder.

Dette er litt om bakgrunnen for hva som bør finnes av litteratur i Deichmanske bibliotek. Altså generelle regler for innkjøp.

Bøker om medisin har i Dewey-systemet to plasseringer. 610-gruppen som er ren medisin og 360-gruppen som er sosialmedisin. Inntil 1994 har innkjøpet vært fordelt på to avdelinger, Hovedutlånet og Teknisk avdeling. Fra sommeren 1994 er avdelingene slått sammen til en avdeling som nå heter Hovedutlånet. Men bøkene er fortsatt oppstilt i to avdelinger. Samtidig ble tidsskriftene og

referanselitteraturen overført til Lesesalen.

Undertegnede har jobbet i Teknisk avdeling og har nå ansvaret for innkjøp av bøker i 500- og 600-gruppen i Dewey-systemet, herunder medisin. Medisin er en vanskelig litteraturgruppe. Mye av litteraturen vi får tilbud om er for avansert for et folkebibliotek. Det finnes flere medisinske biblioteker i Oslo. Derfor har vi stort sett kjøpt inn bøker for den alminnelig interesserte låner.

Mesteparten av bøkene som kjøpes inn er på norsk, noe dansk og svensk, lite engelsk. Vi har vært tilbakeholdne med innkjøp av lærebøker, bortsett fra de av mer generell karakter. Unntaket er bøker for sykepleiestudenter, fordi vi mener bøkene kan ha generell interesse.

Eks.: Hummelvoll, Jan Kåre: Helt - ikke stykkevis og delt. Oslo 1992

Vi har også oversiktsbøker i generell sykdomslære og psykiatri.

Eks.: Kringlen, Einar: Psykiatri. 5. utg. Oslo, 1990.

Lånerne våre spør ofte etter bøker om enkeltlidelser og sykdommer. Dessuten kosthold, helse, slanking og mosjon. Mange vil ha bøker

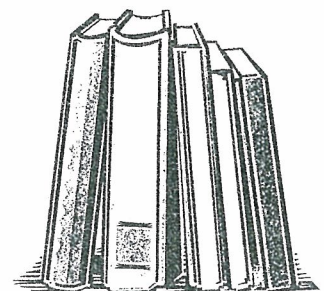
om alternativ medisin. Vi prøver å velge ut de seriøse bøkene. Biblioteket har kjøpt inn bøker om akupunktur, massasje, soneterapi, blomsterterapi, etc.

En stor gruppe lånere vil ha bøker om svangerskap og fødsel, herunder kvinnens helse. Vi har et bra utvalg, men bøkene er ofte utlånt. Her har vi også kjøpt noen titler på engelsk.

Eks.: Stoppard, Miriam: Conception, pregnancy and birth. London, 1994.

En annen stor lånergruppe er skoleelever som skal ha bøker om medisinske emner. Vi merker også press fra innvandrergupper. Mange av disse lånerne vil ha bøker på engelsk, og de spør ofte etter fagmedisinsk litteratur.

Deichmanske bibliotek skal altså favne mye. Vi kjøper ikke fagmedisinsk litteratur, fordi den blir for spesialisert. Her må vi henvise lånerne til andre biblioteker.

SPECIAL PRICE OFFER FOR A LIMITED TIME ONLY.
CONTACT US FOR DETAILS.

Introducing Ovid Full Text

Ovid Full Text connects bibliographic searching with the next step in the research process, retrieving the actual article. Ovid users now can link from a bibliographic citation directly to full text and color graphics. With Ovid, every word is searchable and—once in the full text—users can navigate easily throughout the structure of the article. For more information, contact the Ovid Technologies* sales department.

You'll see that getting to the heart of the literature has never been easier.

Ovid Technologies
100 Valeriusstraat
1075 GC Amsterdam
The Netherlands
+31 (0) 20 672 0242
+31 (0) 20 673 8041 fax

*formerly CD PLUS Technologies

O V I D

I "Bibliotekbaren"

Uten skarpe klammer

Elisabeth Sundholm er fungerende fakultetsbibliotekar ved Det Odontologiske fakultetsbibliotek i Oslo og aktiv kvinne i organisasjonslivet. Blant annet har hun vært leder for Fagbibliotekarforeningen ved UiO, med i foreningens hovedstyre og sitter nå i Forskerforbundets styre. Hun har deltatt i lederopplæringsprogrammer og er nå med i Riksbibliotekjenestens program "Bibliotekutvikling 94". Elisabeth er opptatt av organisasjon og ledelse i dag og i fremtiden. Hun er en travel, men vel strukturert person og har ryddet tid til et møte i "Bibliotekbaren" for å dele noen av sine tanker og erfaringer omkring ledelse og ledere i bibliotek med SMH-Nytts lesere.

Hvordan kom du inn i organisasjonsliv og ledelse, Elisabeth?

Opp gjennom skoletiden har og etter har jeg hatt ulike verv og oppgaver, men jeg kom for alvor inn i organisasjonslivet i 1987 da jeg ble valgt som vararepresentant for Fagbibliotekarforeningen ved UiO - og siden har antall verv og oppdrag stadig økt.

Du har nylig deltatt på NORDINFO's Anglo-Nordic seminar om ledelsesprogrammer - hva er ditt inntrykk fra seminaret?

NORDINFO er en organisasjon underlagt Nordisk Ministerråd. Dette seminaret var et samarbeidsprosjekt med British Library Research and Development Department (BLRDD) for å diskutere og undersøke muligheter for å opprette ledelsesprogrammer på tvers av landegrenser (Joint Programmes). Alle deltagere på seminaret måtte bidra med et innlegg, og det at deltagelsen er forbundet med

forpliktelser til å forberede seg og sette seg inn i møtets temaer, synes jeg er meget bra. Det fører til større engasjement blant deltakerne.

Etter min mening er noe av filosofien bak slike "Joint Programmes" at det er likhetstrekk i ledelses-spørsmål på tvers av geografiske, kulturelle og faglige grenser, og at det dertil er utviklende å få kunnskaper om forskjellene. NORDINFO og BLRDD undersøker nå mulighetene for å få til felles programmer. Men mange aspekter må avklares først, både på det kulturelle, det språklige og ikke minst, det finansielle området.

Hvordan bør, etter ditt syn, en god leder være?

En god leder er opptatt av omgivelser og medarbeidere. Jeg tror, til en viss grad, på "management by walking around", å delta i prosesser. Det er viktig å lytte, men også å skjære igjennom, ta avgjørelser selv om de er

upopulære. Man må våge å stikke hodet frem, både overfor medarbeiderne og i institusjonen. Troverdighet er grunnleggende, noe man oppnår blant annet ved grundig saksdokumentasjon og -behandling. En god leder skal motivere medarbeiderne, legge forholdene til rette for medarbeidernes utvikling og utarbeide strategier for virksomheten. Vi er i en kontinuerlig endringsprosess, vi er i fremtiden. For å lede, må man styre omstillingen, ha visjoner, og det er viktig å få alle medarbeidere med i endringsprosessene.

Hvordan motiverer en leder sine medarbeidere?

Det viktigste er å gi hver enkelt mulighet til utvikling og vekst, oppfordre og oppmuntre til å ta ansvar. Lederen må akseptere at utvikling skjer ved prøving og feiling. På min egen arbeidsplass ser jeg det som en viktig oppgave å få medarbeiderne til å føle at vi er en del av en større helhet.

Derfor legger jeg vekt på informasjon, f.eks. om universitetspolitiske saker. En del av det å være leder er å være inspirator og å delegere oppgaver. Når oppgaven er delegert, skal medarbeiderens innsats tas på alvor, og resultatet skal tilbakemeldes. En god leder forstår at noen trenger mer oppmuntring og oppfølging underveis, og gir ros når oppgaven er fullført. Sist men ikke minst: det er viktig å ta med seg det gode humøret på jobb! Kan man le sammen, blir det lettere å ta i et ekstra tak, løse problemer og gi og ta korrigeringer.

Har du selv hatt en god leder?

Ja, og jeg husker vedkommende som analytisk og klar i tanke og mening, dertil rettferdig og lydhør.

Kan man lære å bli en god leder?

Man kan lære å bli bedre. Egnethet til ledelse må ligge i bunnen, formell utdanning er ikke avgjørende. Flere enn man tror har egnetheten, men gis ikke mulighetene, eller griper ikke mulighetene som bys. Lederutviklingsprogrammer, som f.eks. "Bibliotekutvikling 94" og KUFs mellomlederkurs kan være riktige og viktige bidrag til en utvikling.

Vi har snakket en del om ledelse generelt - er det noe spesielt ved å lede et bibliotek?

Et bibliotek er en kunnskapsdatabank, vi forvalter kunnskap som er en forutsetning for vår institusjons virksomhet. Det er viktig at biblioteket er en integrert del av institusjonen, har

status og har institusjonens formål for øyet. For universitetet er dette forskningsbasert undervisning og formidling. Biblioteket skal være en fagavdeling hvor brukeren står i sentrum. Vi må derfor tilby og videreutvikle våre tjenester på et høyt nivå og med et godt kvalifisert personale. I vår omskiftelige tid er det en utfordring å bygge opp riktig kompetanse. For å kunne imøtekomme nye brukerbehov, må biblioteket være med i virksomheten, derfor blir markedsføring og synliggjøring så viktig.

Fagbiblioteket er en del av sin institusjon, men også en del av et bibliotekfaglig nettverk - hvordan ser du på dette?

Samarbeidet i vårt fagnettverk er en forutsetning for det enkelte biblioteks virksomhet. Det gjelder både innenfor og på tvers av fagområder - husk at i biblioteksverdenen hadde vi et "Norgesnett" lenge før Hernes oppfant ordet! Det nasjonale samarbeidet er viktigst, men internasjonal utveksling er også verdifull. Det personlige nettverket innenfor faglige grenser, men utover geografiske, er uverderlig. Alle sitter vi inne med våre egne oppfatninger av verden, som trenger både aksept og korrigerings.

Hvordan finner man frem til morgendagens ledere?

Jeg tror at lederegenskaper utkrystalliserer seg tidlig. Faglig og politisk "nysgjerrighet", interesser og engasjement, vil manifestere seg. Så er det opp til utdanning og arbeidsgivere å

fange opp lederemner og gi dem muligheter for utvikling. Ennå sitter lederen i kvinnen lenger inne enn lederen i mannen, og kvinner må bli åpnere for å se mulighetene hos seg selv og gripe sjansene. Kvinnelige ledere bringer viktige elementer inn i ledelsesfæren i form av et "omsorgsmoment" og mer samarbeid. På NORDINFO-konferansen diskuterte vi behovet for profesjonell headhunting av bibliotekledere i fremtiden. Jeg tror dette er lite aktuelt foreløpig, dertil vet de profesjonelle "jegere" for lite om vår virksomhet som kunnskapsbedrift. Slik headhunting er bare aktuelt for store bibliotek som skal ansette en ren administrator, og hvor det bibliotekfaglige området er dekket. Forøvrig skjer det nok allerede en viss uformell hunting siden miljøet er såpass oversiktlig..

Hvordan bør bibliotekarutdannelsen legges opp for å få frem gode ledere?

Slik jeg kjenner utdannelsen, henger den ennå for mye fast i det tradisjonelle. I våre dager skulle det ikke være nødvendig å legge så stor vekt på fagtekniske detaljer. Isteden bør man legge større vekt på pedagogikk, administrasjon og markedsføring. Ikke minst er det pedagogiske aspektet sentralt for morgendagens bibliotekarere, sett i relasjon til PBL, brukeropplæring, kurs o.l. Jeg ser det som en fordel at det vokser frem flere typer bibliotekarutdanninger i Norge, og at disse knyttes til universitetet. Innenfor

fag- og forskningsbibliotek er mange av våre brukere akademikere, og det gir bibliotekpersonell en viss faglig tyngde at også vår utdanning har universitetstilknytning. Man kunne også vurdere andre opptaksmetoder. Blant annet i Lund og ved enkelte læresteder i England intervjuer man søkere til bibliotek- og informasjonsstudiet før opptak, nettopp for å finne ut om søkeren egner seg for dette studiet. Dette er en form som benyttes ved mange studier i andre land, hvorfor ikke for bibliotekstudiet?

Det Odontologiske fakultetsbibliotek er nettopp rehabilitert - hva er dine erfaringer fra prosessen?

Det har vært utfordrende og arbeidskrevende, men også morsomt. Å komme med på prosjekteringsstadiet var viktig, det er her de grunnleggende avgjørelser tas. For å få gjennomslag for egne

ideer er det viktig å være godt forberedt, helst også på det uforutsette. Å sette seg grundig inn i byggesakene, også når det gjelder detaljer, er svært viktig. Da blir man hørt. Mange ganger måtte jeg gjøre helomvending på stedet og ta raske avgjørelser. Man må se og gripe mulighetene der og da, ikke ta nei for et nei, men forstå når det er nok og unngå utidig mas. Å finne de rette samarbeidspartnere, "allierte", er like uvurderlig i byggesaker som i andre sammenhenger. Så er det hyppige kontroller på stedet mens bygging pågår - ellers kan det bli mange overraskelser. Vi synes vi har fått et flott bibliotek!

Til slutt: det krever mye å engasjere seg i ledelse og organisasjonsarbeid. Hvordan "lader du opp batteriene"?

For meg gir det å bruke meg selv nye krefter, fordi jeg

trives med det jeg gjør. Jeg mener selv at jeg har god arbeidskapasitet og ikke særlig anlegg for stressplager. Det å få utfordringer og lykkes med dem skaper energi. På det private plan setter jeg samvær med familie og venner og musikk, høyt. Og så gjør jeg som nordmenn flest, drar på tur - helst til fjells!

Hvis du skulle velge deg et motto som leder?

Kan jeg få velge to? Det ene er et ordtak for ledere.

- "If you're not making mistakes, you're not making decisions. If you're not making decisions, you're not leading". (Sagt av Rob Donnelly, Confederation of British Industries)

Det andre har gyldighet for alle i den tiden vi lever i:

- "Keep changing, because when you're through changing, you're through". (Bent Olof Svanholm, ABB)

Elisabeth Akre

Bibliotekarers lønn

En undersøkelse om lønns- og arbeidsforhold ved UiO

Live Rasmussen, UB, Oslo

FBF (Fagbibliotekarforeningen) ved Universitetet i Oslo har gjennomført en undersøkelse om bibliotekarers lønns- og arbeidsforhold ved institusjonen. Undersøkelsen var først ment å skulle omfatte også universitetsbibliotekaren, men endte med å kun omfatte bibliotekarer og med en lavere svarprosent enn en kunne ønske seg. Likevel har undersøkelsen innhentet en mengde nyttig informasjon om denne gruppen, som vil bli bearbeidet videre og brukt i arbeidet med utvikling av lokal lønnspolitikk. I tillegg til typen kortfattet informasjon oppsummert nedenfor, gir undersøkelsen blant annet opplysninger om omstillingsforventninger i forhold til skilsmissemellom Nasjonalbiblioteket og UBO, og ønsker i forhold til lokale opplærings- og velferdstilbud.

Ikke uventet er den gjennomsnittlige bibliotekar ved Universitetet i Oslo kvinne fra Oslo eller Akershus og i siste halvdel av fortiårene. Hun har fartstid fra UBO-systemet på 15,4 år, og halvparten har tatt en vektallsgivende tilleggsgutdannning av en eller annen type. Eksempelvis har 24% oppnådd Cand.mag.-grad og 18% har en

profesjonsutdannning i tillegg til bibliotekarutdannningen. Ved spørsmål om hvilke fag som inngår i tilleggsgutdannningen, går det fram at fag innen humaniora dominerer (39%). 8% opplyser at de er under videreutdannning for øyeblikket, og hele 26% at de kunne tenke seg å videreutdanne seg dersom de ble kompensert med halv lønn. (Tallene for de som kunne tenke seg videreutdannning med full lønn eller under forutsetning av lønnsøkning er henholdsvis 73% og 57%).

Av denne velutdannete og utviklingsvillige gruppen ser vi at 25% ligger i laveste lønnskode for bibliotekarer, 1074 BIBLIOTEKAR. Mange har, på grunn av sin ansiennitet, nådd taket i

denne koden og ligger i lønnstrinn 25 og 27. En kan glede seg over at det gjennom lokale forhandlinger og stillingsomgjørelser er blitt et høyere antall stillinger i lønnskode 1178 AVD.BIBLIOTEKAR i de senere år. Tallene viser imidlertid at kun et fåtall personer er innplassert over laveste nivå i denne koden, selv om statens lønssystem i prinsippet gir anledning til å differensiere lønn utfra kvalifikasjoner og ansvar. Likeledes er det slik at den første opprykksstillingen for bibliotekarer, 1172 AVD. BIBLIOTEKAR, er lite brukt. Det samme kan sies om den høyeste koden på bibliotekarlønnspanen, 1077 HOVEDBIBLIOTEKAR.

AKTUELL INFORMASJON

**FORSKER
FORBUNDET**

Til medlemsforeninger
og kontaktpersoner

Nr. 42/95
Oslo, 24. oktober

JUSTERINGSOPPGJØRET: BRUKBART, MEN LANGT IGJEN

- Hovedbibliotekar, Nytt spenn ltr. 36-49 (gml. 35-49).
- Avdelingsbibliotekar 1170, Nytt spenn 32-39 (gml. 31-39).
- Avdelingsbibliotekar 1172, LR 16, omgjøres til Bibliotekar (ny) og plasseres i ny lønnsramme 17 med grunnstige fra ltr. 19 (0 år) til 30 (24 år).
- Bibliotekar 1074, endringer i LR 13, Ny grunnstige:

År	0	1	2	3	5	7	8	9	10	24
Ltr.	17	18	19	20	21	22	23	24	25	28
- Avdelingsarkivar og statsarkivar, Nytt spenn ltr. 44-54.

Forbundet er ikke fornøyd med alle de nye lønnsrelasjonene oppgjøret har skapt. Mer informasjon følger om kort tid.

Nr. 3/1995, vol. 20

Molde 6.-8.juni 1995

Ikke bare fag.....

Mimi Damman, OSR/UIMMUNOL

Arrangementskomiteen skrev at deres mål var at disse dagene skulle bli til inspirasjon både faglig og sosialt - og det klarte de virkelig. Slett ikke alltid når man frem til det mål man har satt seg, så: SOL DERE I GLANSEN AV ET VELLYKKET SEMINAR!

Andre skal ta for seg den faglige delen, så jeg konsentrerer meg om det uten-omfaglige. Vi følte oss velkomne fra første stund, og følte at her hadde Astrid, Japke, Karin og Wenche virkelig stått på for at vi skulle ha det bra. Bare en sånn ting som en personlig, håndskrevet velkomsthilsen på hotellrommet! Og omtanken ved å sørge for at kroppen holdt gjennom en lang sittedag; på programmet sto valget mellom vanngymnastikk i hotellets oppvarmede basseng eller Tai Chi i Reknesparken før frokost. Jeg forsøkte bare vanngymnastikken, og den var helt fantastisk i alle fall. Og med den utsikten til Romsdalsalpene i tillegg....

Som Wenche sa det: "Tenk deg 60 pent pyntede damer i Alexandras spisesal! Nei, vi må finne på noe annet!" Derfor ble vi altså første kvelden kjørt til Varden Utfartssted, med flott utsikt over byen, fjorden og 87

snødekte tinder. Mens vi inntok sherryen, (sponset av Narvesen), ble vi underholdt av Gøril Haukebø fra Teatret Vårt. Hun hadde en morsom kabaret, med viser, dikt og sketsjer som alle henspilte på kvinnelivet. De få mennene som også deltok, moret seg faktisk også... Deilig mat fikk vi etterpå, og alle som var i stand til å gå, spaserte så en times tid "hjem" i regnet til slutt. På den måten ble vi jo litt kjent også. God idé!

Neste kveld ble vi hentet i buss med en hyggelig og kunnskapsrik sjåfør som fraktet oss på en fantastisk Atlanterhavsvei i strålende sol til kaia hvor vi ble hentet av Ragnar Thorseth i vikigskipskopien "Kvitserk" (kopi av Saga Siglar) til en uforglemmelig aften på hans Håholme. Det er jo et øyrike uten sidestykke i dette området, og her bor han og driver utleie av en slags rorbuer.

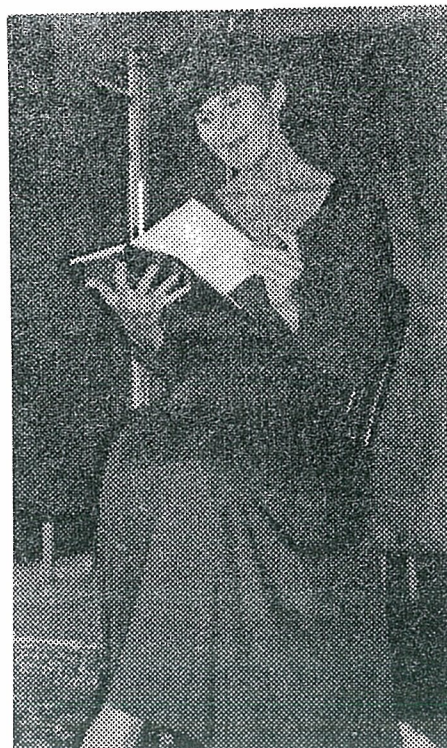
Vi kunne se hvordan han hadde hjulpet naturen ved å fylle jord i fjellsprekker og plante inn markblomster; alt var gjort med nennsom hånd. Vi kikket inn mange steder; noen av husene var gamle med et spesielt særpreg, andre var nye og kanskje mer funksjonelle. Innimellom gikk det smug og stier, og på brygga var

det en koselig pub, helt i maritim stil, selvfølgelig. I hovedhuset var det koselig restaurant hvor vi ble servert deilig baccalao. Kunne man ha det bedre?

Hele opplegget var faktisk slik at man hadde muligheten til å bli kjent med hverandre - dette at vi gikk omkring, både fra Varden og på Øya; at man ikke satt på ett sted en hel kveld. Jeg opplevde dette som veldig positivt.

Og mens vi var i Molde ble AF-streiken avlyst med tvungen lønnsnemnd, og alle kunne puste lettet ut mht hjemkomsten.

Da min mor gikk på skolen var beste karakter S med slange - og det gir jeg dere i Molde som arrangerte dette seminaret. Det var matnyttig, og det var hyggelig.

Molde 6-8.juni 1995

Seminar for bibliotekarer ved sosial- og helsefaghøgskoler og ved medisinske bibliotek - faglig del.

Ann-Karin Norman, Fylkessykehuset i Lillehammer

Midt i Molde by på hotell Alexandra kunne Wenche Thomsgård ønske 49 bibliotekarer fra helsefaghøgskoler og fra medisinske bibliotek velkommen til byen. Opptakten til møtet var meget dramatisk. Flom på Østlandet med stengte veier og jernbane og store muligheter for flystreik seinere i uka krevde sterke nerver hos kurskomitéen. Avlysning av møtet må ha vært i tankene. Heldigvis holdt de hodet kaldt, og vi som deltok på seminaret er glade for det!

INTERNET

er et kjent ord for oss alle. Ole Husby fra NTUB minnet om at Internet ikke er noe nytt. Bare en sammenkopling av allerede eksisterende nettverk. Det nye er at det er blitt verdensomspennende og via nye oppkopplingsrutiner tilgjengelig for alle. Ingen vet i øyeblikket hvor stort Internet er og heller ikke hva som ligger der. Det er ingen styring fra toppen og heller ingen kontroll med kvaliteten av informasjonen. For de som ikke er tilsluttet Uninet er det flere private firmaer som tilbyr tilslutning. En skal være oppmerksom på prissettingen. Noen har høy fast avgift og lav brukergjeld eller omvendt. Kjente

databaser som Dialog og Medlars kan søkes via Internet, men begge krever passord og betaling slik vi er vant til idag. Overføringshastigheten av f.eks. bilder fra USA er meget langsom. Ole Husby rådet oss til ikke å gå over bekken etter vann. Mange av databasene finnes som kopier i Europa, og da bør en bruke disse. En bør også vurdere hvilken tid på dagen en bruker Internet. For å kunne utnytte de nye mulighetene må en ha en 486 PC med minst 8MB minne. Ole Husby avsluttet med en demonstrasjon av søking i Bibsys via www. I diskusjonen etterpå mente flere at bibliotekodene i Bibsys er vanskelige å forstå. Bibsys arbeider med saken.

MIC VED KAROLINSKA INSTITUTET I STOCKHOLM

Gunn Brit Knutsson og Marie Monique fra MIC kunne fortelle at 10 norske tidsskrifter indekseres i Swemed, og de var interessert i tips om flere aktuelle tidsskrift. Forøvrig dekker Swemed arbeidsmiljø, geriatri, medisin, farmasi, spørsmål angående ernæring og mat, rehabilitering, handikappede og sykepleie. Spriline er en ikkeklinisk database og Arblin inneholder i tillegg til tidsskrift-

artikler også bøker og rapporter om arbeidsmiljøspørsmål. Nurseline skulle være kjent for de fleste, men den engelske base Cats med hovedvekt på bl.a. alternativ medisin kanskje er en nyhet. Via Gateway kan en komme i kontakt med bl.a. den amerikanske databasen Bioethics. Idag inneholder basen ca. 40 000 referanser om etiske emner innen medisin og biomedisin, også henvisninger til kapitler i monografier. Foredragsholderne minnet også om muligheten for å lokalisere tidsskrifter (Lokat) og bestillingsfunksjonen som også finnes i MIC.

PILER OG PLAKATER ER IKKE NOK

Under denne tittelen delte Kjersti Lie fra NTUB noen tanker med oss om det brukerorienterte biblioteket. Vi ble minnet om hvor viktig det er at bibliotekets virksomhetsmål er i samsvar med de mål institusjonen har og som biblioteket skal være en del av. Selv om biblioteket har formulert sine visjoner, er det til liten nytte hvis disse går på tvers av institusjonens mål. For biblioteket er delmål bra, slik at alle som arbeider der kan føle at de delaktige i prosessene. Det bør være like viktig for biblioteket å intervjue brukerne om deres ar-

beid og om hva de ønsker av biblioteket, som å informere om hva biblioteket kan tilby av tjenester. Informasjon om biblioteket er viktig. Men en må ha noe å informere om, og det en gjør må ikke virke masete. Praktiske tips om utforming av skilt, plassering av informasjon og belysning fikk vi også. Kjersti Lie mente at et bibliotek lett kan bli uoversiktlig hvis en legger alt for stor vekt på at det skal være "hyggelig".

Det viktigste er at et bibliotek er ryddig og oversiktlig, slik at brukerne og bibliotekarene lett finner fram. Av Jane Meyer Madsen fra BCI fikk vi flere nyttige råd om innredning av biblioteklokaler, og flere av de gode ideene fikk vi se i praksis i de nye lokalene til det medisinske biblioteket på Molde sykehus. Der har biblioteket gått i samarbeid med undervisningsavdelingen og skiftet navn til INFO-senteret. Vi skulle gjerne hatt mye bedre tid til å snuse rundt i hyllene, men det korte besøket ga oss ideer om hvordan en kan utnytte plassen og skape et fint miljø. Spesielt var plasseringen av pasientbiblioteket midt inne i biblioteket ny og spennende.

KVALITETSLEDELSE I FAG- OG FORSKNINGS-BIBLIOTEK

I løpet av høsten vil Riksbibliotek tjenesten utgi en rapport om dette temaet. RBT har hatt en arbeidsgruppe i virksomhet for å se på hvordan kvalitetsarbeid i fag- og forskningsbibliotek kan settes i system. Torill Redse som

skriver rapporten orienterte om arbeidet. Rapporten vil bli todelt. En del hvor filosofien bak kvalitetsarbeid blir drøftet, og en praktisk del hvor kvalitetsledelse blir satt i system. I følge Torill Redse vil det bli understreket at kvalitetsarbeid er toppledelsens ansvar.

Bibliotekets kvalitetssikring må godkjennes og integreres i moderinstitusjonens samlede kvalitetsarbeid. Hun minnet også om hvor viktig det er at den enkelte medarbeider blir fulgt opp faglig og får mulighet til å oppdatere sine kunnskaper. Kvalitetsarbeid tar tid og er arbeidskrevende, og biblioteket må få tildelt ressurser til arbeidet. En del bibliotek har fått ISO godkjenning. Ofte som en del av moderinstitusjonens godkjenning.

DET ER VIKTIGERE Å GJØRE DE RIKTIGE TINGENE RETT ENN Å GJØRE DE GALE TINGENE RIKTIG

Kristine Abelsnes fra Statoil i Stavanger satte spørsmålstegn nettopp ved denne ISO sertifiseringen.

Kvalitetssikring ble opprinnelig brukt i vareproduksjon. Tjenesteyting og vareproduksjon er ofte motsetninger, og kreativitet er vanskelig å kvalitetssikre. Kanskje er en bibliotekshåndbok viktigere enn en kvalitetshåndbok? Mange bibliotek setter frister for hvor lenge det f.eks. skal gå før en ny bok er klar for utlån. Viktigere i en institusjon er å spørre brukeren når hun/han må ha boka/artikkelen og være nøye med å gi beskjed om eventuelle forsinkelser. Vi er alle

avhengige av dyktige og raske leverandører og en post og budtjeneste som fungerer. Hvor mange av bibliotekene kan besvare 75% av sine forespørsler fra egen samling? For å oppnå dette mente Kristine Abelsnes at det ville være nyttig å utvide antall emneord i katalogen fra de vanlig 3-4 til f.eks. 10-20. Og hva med katalogisering av kapitler i bøker? Tankevekkende var det at brukerundersøkelser viser at flertallet av de spurte er fornøyd med bibliotek-tjenesten - men at biblioteket ikke er viktig for dem i deres arbeid. Telefonen er ofte viktigst.

PARADISISKE ØYER ELLER SPARETILTAK

Torill Steien er bibliotekar i Møre og Romsdal fylkeskommune. I 1994 ble biblioteket nominert til tittelen "Årets bibliotek" av NBF. Torill Steien har bygget opp biblioteket fra starten av og minnet oss igjen om hvor viktig det er at biblioteket gjør seg uunnværlig! Hjemmeligheten er å finne oppgaver som er viktige for den institusjonen vi jobber i, selv om oppgavene kanskje ligger på siden av vanlig bibliotekararbeid. Selv har hun brukt mye tid på å lage seg et nettverk og et arbeidsfellesskap i fylkeskommunen. Isolasjon er som kjent bibliotekets verste fiende! Hvor mange fester en skal delta på og julekort en skal skrive vil vel variere, men det er alltid greit å bli minnet på at i en institusjon blir biblioteket ofte identifisert med bibliotekarens person. I dag er vel dette kjent for de fleste.

Likevel kan det være en utfordring å delta på seminarer og møter som møteleder og foredragsholder.

KOMMUNIKASJON OG FORMIDLING

Gjertrud Eriksen er spesialist på muntlig kommunikasjon og gav seminardeltagerne et engasjert innlegg i kunsten å kommunisere med andre. Når vi står foran en forsamling må vi føle oss vel. Trygge i bruken av vår egen stemme og vår egen dialekt. Klærne må passe oss og skoene gi oss bakkekontakt. Budskapet vi skal formidle må tilpasses tilhørerne. Stemmer ikke kartet med terrenget, er det kartet som må forandres. Nyttig lesning er Henning Karlstad: Som sagt (Oslo 1993) og Magne Nylenna: Klar tale, tydelig tekst (Oslo, 1992).

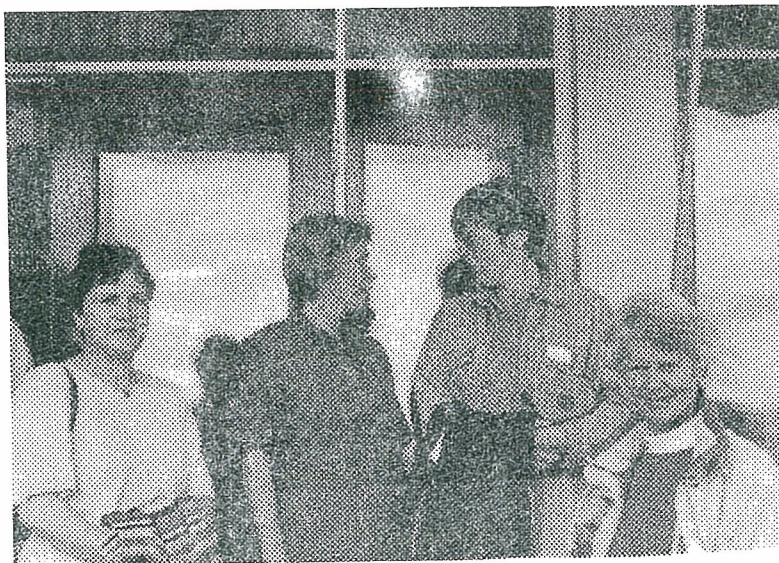
PASIENTBIBLIOTEKET

For mange av oss som også arbeider med pasientbiblioteket på sykehuset ble det et nesten rørende møte med en tidligere pasient ved Harstad sykehus. I 1992 ble vedkommende utsatt for en bilulykke, og med 11 beinbrudd i armer og bein og et komplisert sykdomsforløp ble hun liggende på sykehuset i ett år. I løpet av denne tiden fikk hun jevnlig besøk, 1-2 ganger i uka, av bibliotekaren Tora Saue, som ikke bare hadde med seg nye bøker, men tok seg tid til å diskutere og ha med seg omtale/kritikk av bøkene. Ikke bare skjønnlitteratur, men også fagbøker som ble en forberedelse til en ny jobb. Bøkene ble en stimulering som motvirket sløvende rutiner og passivitet. Å bli frisk krevde hardt arbeid i et år. Besøket

av bibliotekaren og den aktive bruken av biblioteket ble et privilegium i all elendigheten.

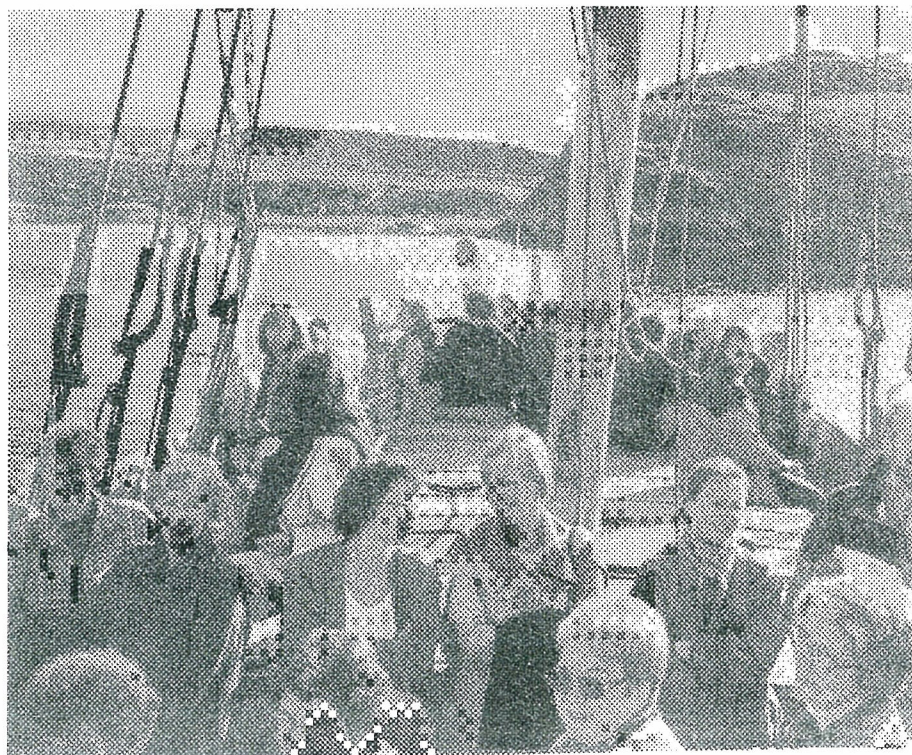
I løpet av seminaret i Molde fikk vi anledning til å se de storslåtte omgivelsene til byen. Jeg ble også imponert

over kommunikasjonene. Molde har både tunnel under sjøen og flyplass. Vi reiste hjem fra seminaret med nye ideer og påfyll av kunnskap. Astrid Engelsen, Japke Stobbe, Karin Almås og Wenche Thomasgård har all ære av arrangementet.

Passiar på trappen

Med Ragnar Thorseth i «Kvitserk» til Håholmen

Høringsuttalelse

Underdalutvalgets rapport

Organisering av de rådgivende og samordnende nasjonale bibliotekoppgaver

NBF har avgitt uttalelse til Kulturdepartementet, SMH's uttalelse er en del av denne. Vi er den eneste av NBF's spesialgrupper som anbefaler utvalgets flertallsforslag om et overordnet bibliotekråd, som også er FBF's anbefaling.

Til orientering gjengir vi SMH's tekst i sin helhet, og et resymé av NBF's tekst.

Rapporten har vært kommentert i innlegg i Bibliotekforum, Bok og Bibliotek og Bibliotekaren. Her bringer vi to innlegg, et fra Hilde Trygstad, ND/SKOL, og et fra et fylkeskommunalt ståsted, av Gunvor Kallevik, SAKERS.

SMH's uttalelse:

Rapporten gir en grei gjennomgang av arbeidsoppgaver og ansvarsområder for Nasjonalbiblioteket, Statens Bibliotektilsyn og Riksbibliotek tjenesten, og utfordringer for bibliotekvesenet i Norge.

SMH er enig i arbeidsgruppens flertall i valg av modell for omorganisering av bibliotekfunksjoner, dvs modell II: råds-konstruksjon.

SMH's medlemmer kommer hovedsakelig fra fag- og forskningsbibliotek innen universiteter, høyskoler og helseinstitusjoner. En stor del av disse har Kirke-, utdannings- og forskningsepartementet (KUF) som sin overordnede instans. SMH ser det som viktig at Riksbibliotek tjenesten hører til samme departement som disse bibliotekenes moderorganisasjoner. Dette er særlig viktig i disse tider hvor universitets- og høyskolebibliotek integreres sterkere i sine moder-

organisasjoner enn noen gang.

Vi ser det som vesentlig å bevare den kompetanse som er bygd opp i Riksbibliotek tjenesten, ved at Riksbibliotek tjenesten beholdes som egen institusjon. Den nødvendige sektorovergrepene samordning vil kunne ivaretas godt gjennom et "Norsk bibliotekråd".

Sammendrag av NBF's uttalelse:

NBF's hovedstyre og spesialgrupper, med unntak av SMH, anbefaler ikke utvalgets løsninger, men mener at RBT (Riksbibliotek tjenesten) og SB (Statens Bibliotektilsyn) bør slås sammen til ett organ, uten et styre på toppen, i tett samarbeid med Nasjonalt læremiddelsenter for å ivareta skolebibliotekene.

De uttaler seg ikke om departementstilhørighet for et felles organ, heller ikke status (direktorat, råd osv). De mener at Nasjonalbiblioteket bør ha status

som operativt bibliotek, med et styre i etableringsfasen.

De har kritiske kommentarer til partssamsetningen av utvalget og mener løsningsforslagene er preget av at partene ikke klarer å løsrive seg fra det bestående. Todeling av statlige forvaltningsoppgaver for biblioteksektoren er uhensiktsmessig. Behov for sektorovergrepene samarbeid øker og bør imøtekommes ved ett felles organ. Folkebibliotekenes behov er dårlig ivare tatt av utvalget.

Kommentar

Elle melle deg fortelle...

Utredning om organisering av de rådgivende og samordnende nasjonale bibliotecoppgavene - Underdalutvalget

av Hilde Trygstad, ND/SKOL

Nei, så tilfeldig var det ikke at jeg falt ned på de synspunkter som er gjengitt nedenfor.

Flertallsinnstillingen konkluderer med at fellesoppgavene har et begrenset omfang og anbefaler på bakgrunn av dette mindre radikale endringer i dagens organisasjonsmønster.

Utvalget presiserer at det er problematisk når et organ utfører både operative og forvaltningsmessige oppgaver. Disse vurderingene blir støttet av store deler av bibliotekmiljøet.

Departementstilknytning

På fagbiblioteksiden kommer ressursene fra våre moderinstitusjoner som stort sett sorterer under Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF). Etter min vurdering er det av betydning at fagbibliotekenes overordnede organ sorterer under samme departement som våre moderinstitusjoner. Det er derfor avgjørende at biblioteksaker sentralt sorterer under KUF. Dette sier noe om hvilke funksjoner fag- og forskningsbibliotekene støtter opp under; nemlig FoU og undervisning. KUF har som kjent det **sektorovergripende** ansvar for forskning og undervisning.

Rådsfunksjon

- ikke direktorat

Litt om direktorater

Direktorater har tradisjonelt blitt opprettet for å lede store etater. Et direktorat er et "tungt" organ, og det kreves betydelige personal- og økonomiske ressurser for å opprette et slikt.

T.Eckhoff definerer direktorat på følgende måte:

"...felles betegnelse på alle de sentrale forvaltningsorganer utenfor departementene som er organisert på lignende måte som disse, og som har myndighetsutøvelse som en av sine hovedoppgaver. Hvert av dem har en sjef (vanligvis kalt direktør) som står i spissen for en hierarkisk organisert stab av funksjonærer. Noen har også et kollegialt styre eller råd..." (Tano, 1990, s.21)

Et direktorat er videre kjennetegnet ved: beslutning i henhold til gjeldende lovverk, tilsyn, kontroll, budsjettplanlegging, faglig utredning og institusjonalisering.

Direktoratene må ha en entydig departementstilknytning.

Mitt utgangspunkt er selvfølgelig også at biblioteksektoren er et hele med variasjoner som grovt sett opererer innen disse rammene:

* Lov om folkebibliotek

* Kommune lov 1992

* Rammeoverføringer til kommunene

* Reform 1994

* Lov om universiteter og høyskoler

* Lov om pliktavlevering 1989

* Nasjonalbiblioteket 1993

* Ny høyskolestruktur 1994

Fagbibliotekene har ulik eierstruktur; folkebibliotekene en mer ensartet. Folkebibliotekene har dessuten et eget lovverk som hjemler og legitimerer virksomheten deres.

Fag- og forskningsbibliotekene har ikke et tilsvarende lovverk som legitimerer virksomheten. KUF's ansvar i forhold til fagbibliotekene er delvis hjemlet i Lov om universiteter og høyskoler. Fagbibliotekene blir legitimert gjennom moderinstitusjonens virksomhet. For å si det brutalt: fagbibliotekene har ingen eksistensberettigelse dersom de ikke bygger opp under moderinstitusjonens verdi- og idégrunnlag.

Riksbibliotekstjenesten (RBT) er et rådgivende organ for fagbibliotek-sektoren, men har ingen direkte sanksjonsmyndighet. RBT utfører idag sekretariatsfunksjoner som fremmer samarbeidet mellom universitets- og høg-

skolesektoren, samt fagsektoren generelt. Vi ønsker å presisere at RBT er en meget viktig samarbeidspartner for små og mellomstore fagbibliotek - herunder også medisinske bibliotek!

Praksis viser stort sett at samarbeid fungerer best når det der basert på "frivillighet".

Følgende saksområder bør få en entydig adressat/ansvarshavende:

- * regulering av samhandling, som for eksempel informasjonsteknologi, utdanningspolitikk, juridisk utredning og representasjon

- * rådgivende organ i biblioteksaker overfor KUF og KD.

Fullmakten til det foreslåtte "Norsk Bibliotekråd" må analyseres grundig. Under tegnede støtter forslaget om

at rådet skal være brukerstyrt og ikke parts--sammensatt. Lederne for Nasjonalbiblioteket, Riksbibliotekstjenesten og Statens bibliotektilsyn bør møte i rådet.

Svakheter ved Underdalutvalgets innstilling

Det er beklagelig at Underdalutvalgets mandat var pragmatisk og organisasjonsmessig. Biblioteksektoren hadde vært tjent med et utvalg som hadde anlagt et mer dynamisk perspektiv på sakskomplekset.

Jeg er dessuten av den oppfatning at utvalget burde vært nedsatt på et senere tidspunkt. To av begrunnelsene er at Nasjonalbiblioteket ennå ikke har funnet sin form og at høgskolesektoren fremdeles er i

etableringsfasen.

Innstillingen har videre flere svakheter ved at det: varpartssammensatt, har fokusert for mye på forskjellene mellom de to biblioteksektorene, har vært for lite opptatt av departementstilknytningen, har behandlet skolebibliotekene overfladisk og har gitt folkebiblioteksiden både kvalitativt og kvantitativt en dårligere fremstilling enn fagbiblioteksektoren.

Min oppfatning er likevel at disse ankepunktene ikke i vesentlig grad bidrar til å svekke anbefalingen om å opprette Norsk Bibliotekråd. Rådet vil etter mitt skjønn kunne bli et sektorovergripende forvaltningsorgan med tilstrekkelig tyngde, uten direktoratets byråkratiske struktur.

SMH/Forum's seminar 1996

holdes på Lillehammer torsdag 21.mars i forbindelse med Det 65. norske bibliotekmøte, 21.-24.3.96

Foreløpig program:

Seminar ca. kl. 9-12, medlemsmøte om kvelden

Mer detaljer senere - men sett av dagene!

Kommentar - apropos departementstilknytning

Vil du være med, så heng på!

Tanker om det å være medisinsk bibliotek ved fylkeskommunale helseinstitusjoner i disse "Universitets- og høgskeletider"

av biblioteksjef Gunvor Kallevik, SAKERS

Medisinske fagbiblioteker har i en årrekke ligget i forkant når det gjelder å skaffe medisinsk informasjon direkte fra "kilden". Det desidert viktigste verktøy idag er de muligheter informasjonsteknologien gir.

Norge står idag overfor store utfordringer i helsetjenesten. Den medisinske utviklingen går stadig raskere og gir nye behandlingsmuligheter for lidelser vi før sto maktesløse overfor. På andre områder skaper utviklingen enklere og billigere behandlingsformer og frigjør ressurser til andre oppgaver. Denne konstante forandringen øker presset på helsetjenesten (og bibliotekene!) og skaper større forventninger til hva helsetjenesten (og bibliotekene!) skal utføre. Derfor har trolig informasjonens betydning for TOTALRESULTATET aldri vært større.

Medisinske biblioteker ved sentralsykehus/fylkessykehus og mindre sykehus rundt i alle landets fylker er derfor GRUNNPILARER i arbeidet med å gi kontinuerlig medisinsk informasjon til helsetjenesten i sitt fylke.

Norge (og delvis Sverige) er derfor kommet i en forunderlig situasjon i disse "Universitets- og høgskeletider". Den nye informasjonsteknologiske infrastruktur som bygges opp i Norge er et samarbeide mellom KUF og KD. Departemental tilknytning er derfor avgjørende for tilgang til deler av et elektronisk nettverk som i utgangspunktet MÅ være sektorovergripende. Der KD og KUF har "sprøytet" inn midler sentralt for å effektivisere sine biblioteker, har Sosial- og helsedepartementet latt være å gjøre noe! Situasjonen er derfor den, at av landets offentlige biblioteker sorterer folke- og skolebibliotekene, universitets- og høgskelebibliotekene under KD eller KUF og har tilgang til de samme elektroniske nettverk. Flertallet av Medisinske biblioteker derimot sorterer under Sosial- og helsedepartementet UTEN OFFENTLIG TILGANG TIL DELER AV DE SAMME NETTVERK (UNINETT), med unntak av et fåtall biblioteker med universitetstilknytning. I klartekst betyr det at alle landets sykepleie- høgskelebiblioteker har

UNINETT-tilknytning mens de fleste "LEGE-BIBLIOTEKER" ikke er inkorporert i det lands-omfattende samarbeidet.

Det betyr videre at Medisinske biblioteker utover det ganske land leier UNINETT-tilknytning via kommersielle leverandører i markedet, og får meget store utgifter på allerede sprengte budsjetter. Noen biblioteker distanserer seg fra hele problematikken foreløpig. Faren ved denne utviklingen er derfor at der kan dannes et A-lag og et B-lag innenfor medisinsk biblioteksektor, der slutt-bruker er den tapende part.

Tar man ikke tak i denne problematikken raskt, blir distansen bare større og større. Målet med store elektroniske fellesløsninger MÅ være en nivåheving for alle typer biblioteker på tvers av departemental tilhørighet.

Hvilket overordnet organ kan/vil ta opp saken?

Riksbibliotekstjenesten har alltid vært et velvillig og naturlig sted å henvende seg i faglige spørsmål. Det er likevel et tankekors at Riksbibliotekstjenesten, som sta-

tens øverste organ for fagbiblioteksektoren er underlagt KUF. I RBT's virkeplan for 1995 står det bl.a. at RBT skal ha "ansvar for faglig rådgiving, utvikling av fellestiltak og koordinering av ressurser". Deres overordnede mål er å "lette tilgangen til dokumentasjon og faglig informasjon for brukere i forskning, høyere utdanning, HELSEVESEN, forvaltning...". Likeledes finnes det i deres visjon følgende: "Norge skal være det ledende land i verden når det gjelder tilgangen til- og

bruken av internasjonale- og nasjonale vitenkilder". Vi håper med dette å "kaste hansken" til RBT for å sette de Medisinske bibliotekene på dagsordenen.

Slik situasjonen har utviklet seg for medisinske biblioteker ved fylkeskommunale helseinstitusjoner i Norge, må det påpekes at ingen instans ivaretar våre interesser. Det kan virke meningsløst at Regjeringen har gitt økonomiske midler til deler av vårt fagmiljø, når man vet at

elektroniske fellesløsninger for alle gir størst gevinst.

4 fylkeskommunale medisinske biblioteker har derfor sendt en tilføyelse til SMH's uttalelse i forbindelse med Underdalsutvalgets innstilling, som har vært ute til høring. Vi henstiller der til KD, KUF og Sosial- og helsedepartementet om snarest å gå sammen om å finne en fellesløsning som inkorporerer våre biblioteker. Først da er den offentlige norske bibliotekverdenen "SAMLET TIL ETT RIKE".

Velkommen til

HØSTMØTE

Torsdag 30. november 1995 kl. 19

Norges Idrettshøgskole, kantinen, Sognsvn.220, Oslo

Program:

- Karsten Alnæs: "Sabina" - hvordan en bok blir til
- Omvisning i Norges Idrettshøgskoles nye bibliotek
- Medlemssaker og kollegial prat

Pris: kr. 130.-, som dekker middagsrett med mineralvann eller lettøl, kaffe og kake. Rødvin kan kjøpes.

PÅMELDING INNEN MANDAG 27.NOVEMBER TIL:

Marit Stavn, HAK/VP, tlf. 67 13 90 40, fax 67 13 93 46

Elisabeth Akre, ND/MED, tlf. 22 45 16 38, fax 22 45 16 99

Videreutdanning

SMH har fått til høring fra Høgskolen i Oslo studieplan for videreutdanning i informasjonskunnskap - referansearbeid. SMH slutter seg til NBF's uttalelse, som gjengis nedenfor:

Høgskolen i Oslo
Fellesadministrasjonen
Wegelandsvn. 27
0167 OSLO

Oslo 29. september 1995

Videreutdanning i informasjonskunnskap - referansearbeid

Norsk Bibliotekforening (NBF) har fått oversendt studieplan for ovennevnte halvårsenhet utviklet ved Avdeling for journalistikk, bibliotek- og informasjonsfag til høring, og ønsker å komme med følgende kommentarer:
Dette er det eneste kompetansegivende tilbudet i videreutdanning innen bibliotek- og informasjonsfag på Høgskolen som lar seg kombinere med yrkesaktivitet og ble derfor meget godt mottatt da det ble en realitet.
Referansearbeid er for de fleste bibliotekarer et viktig arbeidsområde og behovet for fordypning og oppdatering er stort.

Studieplanen synes å ha en bra balanse mellom teori og praktisk anvendelse. Spesielt med dagens utvikling er det av stor betydning å få en teoretisk basis og kunnskap om bibliotekfagenes vitenskapelige plassering.
Referansearbeidets sosiologi med undervisning i bl.a. brukerintervju- og kommunikasjon, fra innholdet i modul 1, ser vi på som svært viktig.
Disse emnene bør også, om de ikke allerede er, inngå i større grad i grunnutdanningen. Det synes som bibliotekutdanningen i de øvrige nordiske land har lagt bredere vekt på disse fagene.

Ved opptak til halvårsenheten bør det settes klare krav til bakgrunnskunnskaper, f.eks. i tekstbehandling og databaser, slik at det reelt blir et videreutdanningstilbud. Dette gjelder i sterk grad fordypningsmodulen hvor studentene må antas å ha visse basiskunnskaper i emnet. I denne modulen bør det legges mer vekt på kvalitativ vurdering av mulige ressurstilganger, en sammenligning av ulike databaser mht nytteverdi, informasjonskvalitet, økonomi, tilgjengelighet, målgrupper m.m.
Fagområdet i fordypningsmodulen kan være svært forskjellig, men det er viktig at den bygges over en lest som både gir en teoretisk og praktisk tilnærming til stoffet. Rekkefølgen av modulene, tidspunkter for innlevering av oppgaver, samt avvikling av eksamen bør sees i sammenheng slik at det blir en naturlig påbygning og avslutning. Enkelte av de som har gjennomført opplegget, foreslår at fordypningsmodulen ikke bør være siste modul.

NBF mener det er svært viktig at dette videreutdanningstilbudet gis videre og håper halvårsenheten blir godkjent av KUF som et fast studietilbud.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Turid Tharaldsen

Turid Tharaldsen
sekretariatsleder

København

4. nordiske konferanse for medisinske bibliotekarer - 21.-24.august 1995

Referat av Wenche Sæterdal, UOD

Med sommeren ennå på sitt varmeste, selv i slutten av august, møttes vel 150 deltagere til den 4. nordiske konferanse for medisinske bibliotekarer på H.C.Ørsted Institut i København.

Konferansen ble innledet med flere aktuelle etterutdanningskurs, bl.a. innen kvalitetssikring, pasientinformasjon og elektronisk dokumentlevering. Temaet "Electronic document delivery services" blir forøvrig hovedtema i det kommende nummer av vårt fellesnordiske tidsskrift "SE-SAM".

På vegne av de danske arrangører ønsket Inger Vibeke Nielsen velkommen. Rigshospitalets direktør Jan Lindsteen fulgte opp med et tankevekkende innlegg om viktigheten av å lytte til pasientens, kundens, behov, og hvordan vi bibliotekarer og helsepersonell kan arbeide sammen om å lære hvordan og hvor man finner kunnskapen og hvordan man kan bruke den til pasientens beste - det hele vakkert avrundet av Carl Nielsens musikk, framført av elever fra Dansk Suzuki Institut.

Medical history and medical information

Signild Vallgård innledet den første "Plenary session"

med en gjennomgang av de medisinske idéer fra de gamle grekere til våre dager, relatert til legens sosiale posisjon i samfunnet: fra å være pasientens tjener, dvs være økonomisk avhengig av pasienten, via godt betalte og høyt ansette hospitalsleger til vår tids leger som gradvis vender tilbake til devicen "ask the patient", til å se pasienten i et holistisk perspektiv.

PBL

Kerstin Fridén fra Linköpings Universitetsbibliotek viste i sitt innlegg hvordan innføringen av PBL (problembasert læring) ved Hälsouniversitetet hadde ført til økt bruk av biblioteket. Alle helsefaglige studenter "ristes sammen" i begynnelsen av studiet. De møter pasienter tidlig i studiet og får problemstillinger som er reelle. Studentene søker etter flere innfallsvinkler for å løse problemene. De etterspør databaser utover de medisinske, og de bruker Internett i stor grad. Studentenes kunnskaper i informasjonssøking måles med en eksamen. Denne målingen deltar også bibliotekpersonalet i. For å se om studentene virkelig har lært noe som "sitter", gjennomgår de samme test

etter noen terminer. Ikke helt uventet viser det seg at den lærdommen som sitter best, er den som er mest matnyttig, f.eks. hvordan kopimaskinen skal brukes.... For å få full effekt av PBL bør biblioteket være bygd for slik undervisning med mange kollokvierom og skjermede lesestoler. Samlingene må være bygd opp for studentene (klassesett av lærebøker, bredt spekter av tilleggs litteratur) og det må være lange åpningstider. Bibliotekets personale må selvsagt også kjenne sine informasjonshjelpemidler til bunns. I følge Kerstin Fridén: dersom du ikke liker å lære bort noe, begynn da ikke med PBL! Personlig tror jeg at PBL kommer til å gripe mer og mer inn i all undervisning, ikke bare innen medisin, og at vi som bibliotekarer står overfor et rollebytte i yrket vårt - fra informasjonsgjenfinder til informasjonspedagog.

Multimaskin

Formiddagen ble avsluttet med demonstrasjon av RICOH's nye multifunksjonelle maskin med spesielle biblioteksapplikasjoner. Maskinen scanner den ønskede artikkel og sender kopi til kunden, som er tastet inn i et kundearkiv

med ID, navn, adresse, telefonnummer etc. Beskjed om utført ordre sendes tilbake til bibliotekets PC, faktura sendes kunden automatisk fra maskinen. Minimumspris ble oppgitt til DAK 50000, fullt utbygd atskillig dyrere. Dog ikke uoverkommelig for store bibliotek, bl.a. har NTB en maskin til utprøving.

Ettermiddagen var delt i to parallelle foredragsrekker: "Drug fulltext and drug information" og "Electronic documents and electronic document delivery".

Siden referenten bare var én og vanskelig kunne deles, gjorde jeg som Ole Brumm, sa ja takk til begge deler og fikk således med meg følgende innlegg:

Anders Geertsen fra Munksgaard Int. Publishers beskrev forskjellen mellom et elektronisk dokument og papirutgave slik: papirutgaven er statisk med begrensede bruksmuligheter, det elektroniske dokument kan utstyres med hypertexter med korte eller lange forklaringer, henvisninger til andre emner/artikler, hvordan man kan søke i MEDLINE eller andre databaser etter samme eller beslektede emner, hvordan man kan "se" bak tabeller, figurer og grafer, dvs studere det statistiske bakgrunnsmaterialet. Frykten for at all informasjon i framtida kan komme til å bli lagt ut på Internett, tvinger forlagene til å tenke nytt og gjøre ting bedre. Geertsen tenker her f.eks. på at forlag kan være ansvarlig for (og ta seg

betalt for) oppdatering av foreldete hypertexter og for filtrering av informasjon; vi vil ikke ha tilgang til alt, bare til relevant informasjon, av god kvalitet og "midt i blinken". Dette kan bli forlagenes nye rolle i framtida.

Mark Schregardus fra Ovid Technologies demonstrerte Ovid's nyeste MEDLINE-versjon. Den blir sannsynligvis tilgjengelig i slutten av oktober. I denne versjonen ligger en del store medisinske tidsskrift i fulltekst: BMJ, JAMA, NJM, SCIENCE m.fl. Alle ord/ledd er søkbare (volum, sidetall, adresser o.l.). Det nye valget LINK gjør at man fra søk i MEDLINE kan hente inn den aktuelle artikkelen i fulltekst, med tabeller, figurer og illustrasjoner - også i farger. Detaljer kan zoomes, men grafikken tar lang tid å få fram. Til tross for dette - her har vi noe å glede oss til!

Stefan Nilsson fra Info Nordic AB viste en pilotversjon av DRUGLINE på CD-ROM. Dette er en fulltekst database som inneholder evaluert og problemorientert legemiddelinformasjon. Hittil har basen vært søkbar online på MIC, men kommer på CD-ROM i oktober. 80% av litteraturløstfangst i basen er på svensk, 20% på engelsk. Hvert år kommer ca. 600 nye spørsmål inn til basen. Både spørsmålet, svaret og konklusjonen tas med, likeså alle kilder som er benyttet for å finne svaret. Artiklene er enten på svensk eller engelsk, tesaurusen er standard MEDLINE

tesaurus. Online-versjonen oppdateres 10 ganger pr. år, CD-ROM-versjonen 5-6 ganger.

Silver Platter

Demonstrasjonen av Silver Platters Electronic Reference Library (ERL) - alle SP's baser er søkbare på en gang via WinSPIRS - var trolig konferansens mest populære stand, så her måtte man "køe" seg lenge og vel for å komme fram til skjermen. Jeg holdt trofast ut i ettermiddagsheten til det ble min tur ved tastaturet - og vel hjemme i eget bibliotek oppdaget jeg at hele herligheten kunne nås på Blindern fra min egen PC!

Mottagelse

Dagen ble fullkomment avsluttet med en mottagelse i København's rådhus, sponset av byen, med en overvårdighet av frikadeller, paier, himmelske pannekaker etter hemmelig oppskrift, kaffe avec, enda flere kaker.... og ingen hadde lyst til å gå derifra! Til slutt måtte vi jo det - men heldig-vis ligger jo Tivoli rett over gata!

"Personal software management" - referansehåndteringssystemer

var mitt valg blant neste dags parallellforedrag. Det bød på sammenligninger mellom og demonstrasjoner av Reference Manager, Pro-Cite, Get-A-Ref og REF-base. RM og Pro-cite dekker det meste av hva som kreves av et godt referansehåndteringssystem; indekserer og lagrer store mengder referanser, hurtig gjenfinning, lager litteraturlister som passer de fleste tidsskrift m.m. Begge finnes i DOS og Windows-versjon. (Pro

Cites versjon 3.0 er helt ny), prisen er ca. DAK 4000. RM er nettverksbasert, det er ikke Pro-Cite. Get-A-Ref, utviklet av den svenske legen Ben Edin, finnes både som enbrukerversjon og nettverksbasert, fra 1992 med Windowsapplikasjoner. Systemet kan importere referanser fra alle typer databaser, enten ved direkteimport eller ved at man selv skriver inn referansene akkurat slik man vil ha dem. Get-A-Ref er noe billigere enn de to førstnevnte. REF-basen er utviklet av den danske tannlegen Anders Nattestad. I forhold til RM og Pro-Cite er dette et lite og billig program, DOS-basert til DAK 300. Systemet kan bare importere data fra MEDLINE. Nattestad hevdet at det for svært mange sluttbrukere er nok å være tilknyttet MEDLINE. Selv finner han alle "sine" tidsskrifter, gjør sine søk i MEDLINE og importerer bare til REFbase de artiklene han trenger for den aktuelle artikkel han skriver. Sannelig nye tanker for alle som tror at et referansehåndterings-system må kunne "alt" for å være brukbart! Til trøst for noen av oss: ifølge Nattestad gjør de fleste sluttbrukere etterhvert sine søk selv, og kompetansen på referansehåndteringsprogrammene bør derfor ligge hos brukeren, ikke nødvendigvis hos bibliotekarene!

Konferansemiddagen

var lagt til Fysioterapi-skolens kantine, som var dårlig akustisk, men en fryd for øyet; vakkert dekkete bord med skønne blomsteroppsatser. Her satt vi ristet

sammen i nordisk "forsøstring" til langt ut i de små timer, fortrinlig underholdt mellom de lekreste retter av tidligere overbibliotekar

Torben Nielsen, som talte meget spirituelt på atskillige nordiske språk, samt av entusiastiske unge ballettdansere fra Christianshavn Balletskole. En tropisk regnskyll med dundrende lyn og torden fikk festfrisylene til å falle og gjorde finkjolene gjennomvåte på hjemturen. Men på konferansens siste dag var sola på ny hengt blankpusset opp på en klar blå himmel, kjolene var tørre, frisyren brakt i orden og vi var klare for plenary sessions.

"Philosophy of science"

Søren Brier fortalte om vitenskapsfilosofi, et nytt fag ved bibliotekskolen i Ålborg, og framholdt at bibliotek- og informasjonsvitenskap nå gjennomgår en forandring fra å legge hovedvekt på å ordne og gjenfinne informasjon til en større interesse for å forklare kunnskaps- og kommunikasjonsprosesser. Selve ordet informasjon har forskjellig betydning for ulike yrkesgrupper som ingeniører, datafolk og bibliotekarer. For å mestre økende krav gjenfinning og bruk av elektroniske data stiller til oss, prøver man i bibliotek- og informasjonsvitenskapen å finne fram til lover og prinsipper for nye og mer brukervennlige søkesystemer, som skal gi den mest fruktbare forståelse av kommunikasjonen mellom produsenter av dataprogram, tekst, klassifikasjon, gjenfinning av data og slutt-

brukeren gjennom språket.

Helle Ploug Hansen, professor ved Sykepleierhøgskolen i Århus, fortalte om tilblivelsen av sin doktoravhandling som beskriver og analyserer sykepleien ut fra en antropologisk forskningsstrategi. Dette arbeidet tar bl.a. for seg motsetninger mellom pleierens ideal om sykepleie og den pleie og omsorg de gir i virkeligheten, motsetninger mellom kvalitet og kvantitet, subjektivitet og objektivitet, hva sykepleierne lærer om sykepleie og hvordan de praktiserer lærdommen.

Uffe Juul Jensen, professor i filosofi, redegjorde for tre ulike hovedtendenser innen medisinsk filosofi idag.

- den metodologisk-fundamentalistiske hvor filosofer eller leger oppkaster seg til dommere og framsetter forutinntatte filosofiske idéer og teorier som fundament for medisinsk vitenskap og praksis, uten å ta i betraktning den aktuelle praksis og den medisinske historie. I dag står f.eks. ulike former for holistisk medisin og hermeneutikk høyt i kurs.
- den pluralistisk fagintegreerte som tar i betraktning mange ulike filosofiske teorier fra forskjellige fagområder, en utvikling som leder fra medisin til helsefag
- den historisk praksisorienterte som prøver å finne karakteristika ved medisinen, den medisinske praksis og den medisinske viten; det er en bevegelse fra disease til illness. Alle opplever sin sykdom forskjellig, og legen må se på hele den sosiale strukturen til pasienten. I denne vurderingen må viten-

skapsmenn benytte både antropologiske og andre kvalitative metoder, integrert med ulike filosofiske retninger fra Aristoteles til Marx og Hegel.

Peter C. Gøtzsche fra Nordisk Cochrane Center tok for seg meta-analyser i vitenskapsfilosofien.

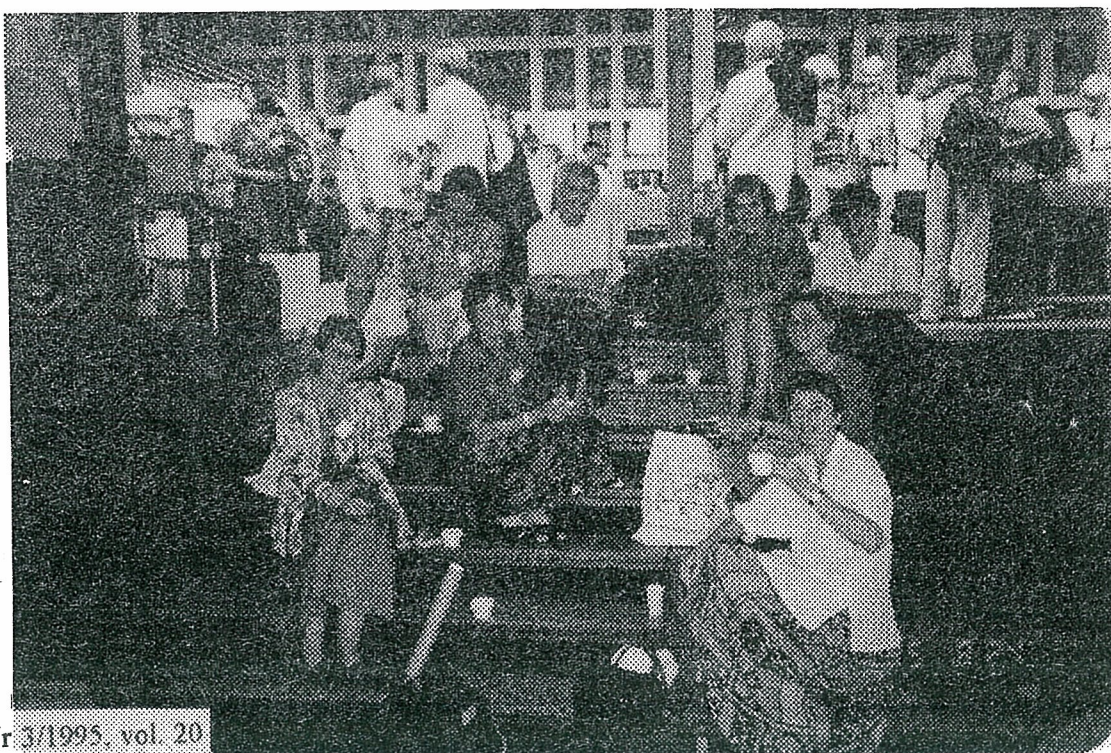
Meta analyser er en samling av forskningsresultater fra flere uavhengige kilder, studert ved statistiske metoder. Ifølge Gøtzsche er den viktigste og vanskeligste fasen i en slik undersøkelse litteratursøkingen. Analytikeren ønsker å kombinere studier over samme sykdom med samme metodologi, men dette kan være problematisk siden indekseringen i elektroniske databaser ofte er mangelfull m.h.t. metodologisk terminologi. Bl.a. er artikler som omhandler Randomized-controlled-trials ikke godt nok indeksert i MEDLINE, og Cochrane-senteret har derfor sett det som en oppgave å sjekke at denne type litteratur blir

korrekt indeksert. Senteret "håndscanner" en del store medisinske tidsskrifter årtier tilbake og lager så kvalitetssikrede oversiktsartikler på emnet "effects of health care". Disse artiklene legges inn i databasen "The Cochrane database of systematic reviews". Databasen, som også finnes på CD-ROM, ble demonstrert.

Poul Riis, professor ved Herlev Hospital, påpekte i sitt avslutningsforedrag at helseforskningen i dag i sitt vesen er global; metoder, etikk, nettverk er felleseie. Det er viktig å lære seg metoder for å kunne bedømme kvaliteten av alt som publiseres, lære å finne litteratur som kan brukes til sammenliknende undersøkelser. Etikk er bl.a. å informere pasientene, og da er det viktig at medisinsk forskning og medisinsk litteratur er av høy kvalitet, slik at man kan stole på forskerne og resultatene deres. Det store tilfanget av litteratur som blir gjort

tilgjengelig gjennom mange ulike databaser, gjør det tidkrevende å holde seg oppdatert. Kanskje tidsskriftene bare burde publisere et abstract og la den spesielt interesserte leseren be om hele artikkelen? Poul Riis så det også som en oppgave å gjøre selve det medisinske språket bedre og enklere å forstå for folk flest, leger må bli flinkere til å snakke med pasientene og flinkere til å undervise medisinerstudentene i pasientkommunikasjon.

Med et knippe kjente og kjære nordiske sanger satte så **Skt. Annæ Pigekor** et flott og velklingende punktum for en meget innholdsrik og vellykket konferanse. Islands representant ønsket oss alle velkommen til Sagaøya i 1999 - og visst kommer vi! Vi har fortsatt mye å lære av hverandre og mange felles oppgaver å løse. Visst trenger vi våre nordiske bibliotekskonferanser!

København

Besøk på Sct.Hans Hospital, Roskilde

Eldbjørg Nåheim Eien, DIKEMARK

Wenche Thomasgård, FMOLDE

Dette var et av programvalgene på konferansen. Sct.Hans Hospital er Danmarks eldste psykiatriske sykehus.

Vi var 11 som valgte å dra dit, 5 norske og 6 danske. (Er det bare norske og danske bibliotekarer som er interessert i psykiatri?). Anført av lederen for fagbiblioteket ved hospitalet, Elizabeth Oksholt, dro vi av gårde med tog.

Hospitalet regner sin historie tilbake til 1816, da den første overlegen ble ansatt. Idag består det av mange hus spredt utover et nydelig, parklignende område. Moromt var det å se at noen av husnavnene er de samme som på Dikemark, f.eks. Kurhuset og Slottet.

Kapell og museum

Vi besøkte først sykehusets kapell. Deretter ble vi vist sykehusets gamle kjøkkenlokaler, som de nå er igang med å innrede til museum. Her så vi bl.a. tvangstrøye og en tvangstol. Det som kanskje var mest interessant, var utstillingen av pasientarbeider, som var meget variert. Størst inntrykk gjorde mange vakre, store bilder av Caroline, som er anerkjent som en av Danmarks betydelige schizofrene kunstnere.

Pasientbibliotek

Et besøk på sykehusets pasientbibliotek var også på programmet. Dette er en filial av København kommunes folkebibliotek. Lokaler og inventar holdes av sykehuset, mens kommunen står for driften. Personalet består av 2 2/3 bibliotekar + 1 kontordame + 1 discjockey/bokoppstiller. Vi møtte et meget engasjert personale, som kunne fortelle om godt besøk og at bibliotektilbudet til pasientene anses å ha stor verdi. Samtidig er personalet ved sykehuset storlånere. Biblioteket står for en del arrangementer, f.eks. konserter o.l.

Fagbibliotek

Siste stopp var fagbiblioteket. Tiden hadde løpt fra oss, så vi fikk ikke så mye tid som ønskelig her, da det kunne være mye å hente av ideer og tips til hjemmebruk.

Biblioteket har ca. 800 meget gamle, klassiske psykiatriske bøker, og det er bevilget penger til å restaurere en del av disse.

Ved å se på tidsskriftutvalget, ble det klart at dansk psykiatri er mye mer biologisk orientert enn den norske. De abonnerte nemlig bare på ett psykoanalytisk tidsskrift. Kaffe, saft og wienerbrød ble servert, og vi fikk med

oss bøker om sykehusets historie.

Tusen takk til Elizabeth Oksholt for et meget interessant og hyggelig besøk, flott planlagt og organisert.

Studietur

PS Som nevnt fikk vi litt for lite tid i forhold til alt som var å se. Derfor har vi fra Norge så smått begynt å tenke på en studietur til Danmark. I tillegg til Sct.Hans Hospital vil vi besøke Psykiatrisk Hospital i Århus. Her finner vi forskningsbibliotek og Psykinfo, Psykiatrisk informasjonscenter for pasienter og pårørende. Dette ble etablert i november 1993 og har vakt stor oppmerksomhet i hele Norden. Vi hører gjerne fra kolleger som kan tenke seg å være med på en slik studietur. DS

Eldbjørg N. Eien takker Elizabeth Oxholt

København

Nordisk styremøte - referat

23.august 1995

Hanne Christensen, Danmark og Marit Stavn, Norge

Tilstede:

Danmark: Inger Vibeke Nielsen, Hanne Christensen, Anne-Marie Klint Jørgensen

Finland: Liisa Salmi, Pirjo Rajakiili **Island:** Elin Eiríksdóttir, Elin Gudjónsdóttir

Norge: Elisabeth Husem, Wenche Sæterdal, Marit Stavn **Sverige:** Eva Alopæus

SAK 1: Referat fra styremøtet i Oslo 1.juli 1994.

Referatet godkjent med et tillegg: Hvem skal sende referat fra styremøtene til EAHIL?

Vedtak: Referentene.

SAK 2: Oppfølging fra møtet i Oslo.

Intet spesielt ble drøftet under dette punktet.

SAK 3: 5th Nordic conference....?

Island sa seg villig til å arrangere neste konferanse, altså den 5., i 1999, men ønsket seg en nordisk komité. De ville videre kontakte de nordiske styrene for å skaffe relevante foredragsholdere. Elisabeth Husem, Norge, fremmet forslag om å bruke en del av konferansen til "workshops" slik at deltakerne ble mer aktivisert. Sammen med temainnledninger kunne dette bli en bra kombinasjon, og forslaget fikk bred støtte.

SAK 4: Nordisk samarbeid - hvordan skal det fortsette?

Styremøter holdes hvert år, ikke minst for å opprettholde den nordiske iden-

titet. Det er lettere å ta kontakt med personer man kjenner. Styremøtene bør kombineres med konferanser der nordiske deltakere er med, hvis mulig. Dette for å spare både tid og penger. Styremøtet i 1996 ønsket man derfor lagt til konferansen i Coimbra.

Sak 5: Felles nordisk tidsskrift - SESAM.

Siste nummer av tidsskriftet ble godt mottatt. Det var enighet om at navnet SESAM kunne opprettholdes, men at forsiden må gjøres felles nordisk - mer permanent. Norge lager et utkast til forside og sender til de øvrige styrene i Norden. Hvert land bør ha en ansvarlig for at artikler skrives, og artiklene bør gi et speilbilde av det som skjer i landene. Det bør være minst to artikler fra hvert land.

SAK 6: Norden - Baltikum.

I 1995 har styrene i hvert av de nordiske land betalt hver sin kontingent til EAHIL for bibliotek i Baltikum. Ideen om et samarbeid med de enkelte lands legeföreninger

i dette spørsmålet bør drøftes. Ellers var det enighet om at de nordiske land opprettholder og styrker samarbeidet med Baltikum, mens EAHIL vender seg mot Øst-Europa.

SAK 7: Saker til "General assembly" - torsdag 24. august 1995.

Island overtar ansvaret for presidentskapet. Forslag til endringer i paragraf 7 i vedtektene til Nordic Association for medical and health information - godkjent. (Endringen går på at papirer til generalforsamlinger skal følge konferansepapirer, ikke sendes i forkant av konferanser).

Eventuelt: Liisa Salmi ønsket kort referat fra den nordiske konferansen til EAHIL-newsletter, og Eva Alopæus tok på seg oppgaven. Liisa Salmi oppfordret også til at de respektive land sender bidrag til EAHIL-newsletter om det som skjer på "hjemmefronten".

Apropos konferanser...

"Borte bra, men hjemme best" eller "Ut vil jeg ut....."

En utblåsing og kanskje en tankevekker fra Ragnhild Lande,
Regionsykehuset i Trondheim, Medisinsk Bibliotek og Informasjonssenter

I gamle dager, da jeg var 20 år yngre og begynte å jobbe innen medisinsk bibliotekvitenskap, var jeg overrasket og imponert over samhold og samarbeid. Norske medisinske bibliotek lå farlig langt framme fordi vi hadde SMB og ett nettverk (selv om ordet ikke var oppfunnet ennå). Vi som bodde i utkant-Norge (les utenfor Oslo) skrek høyt over at vi sjelden fikk være med på møter og kurs i SMB-regi for dette foregikk i Oslo. Etterhvert kom SMB seg vekk fra hovedstaden med møter og kurs, og samarbeidet økte, både nordisk, europeisk og internasjonalt. Vi fikk muligheter til å delta den ene etter den andre, hver sin gang på hver sin plass.

- Vi hadde Maren (Hvardal som var sjef på UMED) som utrettelig jobbet med tidsskriftsamarbeid og annet samarbeid mellom medisinske bibliotek, og lærte oss hva praktisk medisinsk bibliotekvitenskap dreide seg om. Vi hadde Nanne (Nicolaysen som var sjef på Ullevål) som var et godt forbilde for mange av oss. Lederne ved de medisinske universitetsbibliotekene diskuterte klassifikasjonspraksis

i BIBSYS-regi. Men - det er lenge siden det.

Hvor har det blitt av sjefene i dag? Er SMH og det norske og nordiske medisinske bibliotekmiljøet blitt for lite spennende? Finner vi dem bare på store internasjonale konferanser eller på mer allmene bibliotekmøter? Sitter de hjemme?

Jeg bare spør, jeg.

Det er jo nettopp de som først og fremst har en plikt til å gjøre møter og miljø spennende og interessant for andre ved at de selv deltar, eller får sine medarbeidere ut.

- Dør det nordiske samarbeidet? Jeg var på nordisk konferanse for medisinske bibliotekarer i København. Det var 19 norske deltagere, hvorav 4-5 fra ledelsen i SMH og ingen norske innlegg. Jeg var også i Praha på symposium i EAHIL-regi, 12 norske deltagere, hvorav 3 styre- og rådsmedlemmer, ingen norske innlegg her heller.

En tankevekker eller hva?

- Jeg synes det var flaut å være i København. Flaut overfor våre danske arrangører som hadde gjort mye for at konferansen skulle bli vellykket både faglig og ikke minst sosialt. Utad blir

Norden sett på som en enhet, og det nordiske samarbeidet er viktig. Det er derfor nødvendig at vi stiller opp i nordisk regi. Selv om det faglige innholdet ikke er like spennende på alle konferanser, knyttes ofte forbindelser man kan ha god bruk for senere. Vi får ikke penger, sier dere. Det er sikkert riktig i mange tilfelle. Dette er da også ment å være en liten skjennepreken til bibliotekledere om å få sine ansatte ut. Det ligger i jobben til en bibliotekleder å være et godt forbilde. Kom dere ut, send deres medarbeidere, få i stand nye samarbeidsprosjekter. Vi har ennå mye å lære av hverandre og hente hos hverandre. Stimuler deres medarbeidere til personlig vekst, gi dem sjøltillit og lyst til egenutvikling og ny læring.

Les intervjuet med Tove Moi i Bibliotekforum nr 7, 1995!

- Jeg var vel litt stygg når jeg sammenlignet antall nordmenn i København med antallet i Praha. Selvfølgelig skal vi også delta i arrangementer i andre deler av verden, og spesielt er det viktig å støtte opp arrangementer i Øst- og

Sentral-Europa. Symposiet i Praha var meget bra, det. Man burde forventet større norsk deltagelse i København, men jeg er klar over at noen brukte opp reisebidraget sitt i Molde. Inni meg lurar jeg likevel på spørsmålet: Hva er det som trekker hit eller dit? Mon Praha var en mer spennende by å velge for en faglig reise enn København?

Hvorfor fordeler ikke bibliotekledern personalets reiser på flere forskjellige arrangementer heller enn å sende mange til samme arrangement? Det er selvsagt hyggelig å reise sammen, og man får ofte diskutert gjennom faglige ting som det ikke blir tid til på jobben. Selv har jeg ofte sett at vi får mer ut av utstillinger og foredrag når vi er flere tilstede som kan diskutere det vi ser og hører. Å reise med venner og kolleger kan lett bli en sovepute, fordi det da er enkelt å la være å ta kontakt med ukjente. Derved mister vi et nettverk som kunne blitt bra både for oss selv og for biblioteket vårt.

- Hvorfor snakker norske, medisinske bibliotekarer så sjelden på møter? Det er i alle fall ikke fordi de ikke har noe å si. Vi er like flinke som andre, vi gjør like mye bra som andre, og de fleste av oss har meninger om det meste. Er vi for beskjedne? Jeg har tidligere fått kjeft fordi jeg har sagt at bibliotekarer er lite utadvendte. Det var en gammel myte, og slett ikke sant. Nei, jeg vet svaret som 80% av dere sitter med. Vi har det så travelt i jobben vår at vi har ikke tid til å

forberede noen ting. Tull, sier jeg til de fleste av dere. Det er ikke noe som heter dårlig tid, bare dårlig prioritering. Burde vi ikke prioritere å være litt mer utadvendte og markedsføre oss selv og vår stand? Det vil i alle fall gi større ringvirkninger, og jeg er også sikker på at de fleste sjefer gir deg penger for å reise til et sted du skal holde foredrag. Prøv det før du avfeier meg i alle fall. Det er kanskje like viktig som å gi dr. Sur Mas hans 25 kopierte artikler hvorav 10 er fjernlån. Fortell det til sjefen din om du føler at du drukner i daglige rutiner, og kom selv med forslag til hva som kan gjøres med det.

- Problemet i dag er at det er svært mange faglige møter å velge i. For medisinske og helsefagbibliotekarer har vi i år hatt både norsk, nordisk, europeisk og internasjonalt arrangement. Selvsagt trekker også andre bibliotekmøter. Av spennende og interessante arrangementer i høst kan vi nevne NordIoD, Datalib fjernlånskonferansen i Helsingør. Vi er heldige som har så mange til bud. Stå på jenter (og de få guttene vi har også), marker dere, slåss litt mer, kom dere ut! Vis meg at den lille, snille, innadvendte bibliotekaren som overlates av kopiering, fjernlånsbestillinger og mas fra sure brukere ikke eksisterer. Merk dere Gertrude L. Annan's ord: "Quality, not quantity, measures the effectiveness of any library". Til dere som mener at medisinsk bibliotekvitenskap ikke er noe

spesielt. Les Thornton's Medical Books, libraries and collectors. Vi har en historie å føre videre.

- Mye kan sies mot dette innlegget, men jeg ber dere, kjære venner, kom ikke med motinnlegg. Jeg kjenner alle argumentene, og har sittet og lurt på om jeg skal sende dette. Selv om det ikke er ment slik, fornærmer jeg kanskje noen også? Jeg er den første til å innrømme at vi her i Trondheim ikke er bedre enn andre steder. Men det er mye sant i det jeg sier, og kan det vekke en av leserne, er det verd det. Samtidig har jeg gjort som redaktøren har bedt om, sendt noe til SMH-Nytt. Om redaktøren vil ha det, ja, det gjenstår å se. (Så kommer det siste stikket: Redaktøren går nok ikke og vasser i innlegg, for hvor mange skriver frivillig til SMH-Nytt?)

LITTERATUR: Sørensen, IS. En uredd bibliotekar. Bibliotekforum 1995;20(7):18

Thornton, J.L. Thornton's medical books, libraries and collectors. 3. utg. Worcester: Gower Publishing Company, 1990

Praha

EAHIL Symposium

on Cooperation of Medical Libraries, 19.-21.september 1995

Åpningen

Symposiet hadde samlet ca. 125 deltakere fra 18 land (12 fra Norge). Der var 29 foredragsholdere fra 12 land. I sin "Presidential address" under åpningsseremonien fremhevet Elisabeth Husem hvor viktig det er at medisinske bibliotek kan samarbeide over landegrensene for å skaffe sine brukere all informasjon de trenger i sitt arbeid, og at kolleger kan møtes og diskutere problemer og erfaringer.

Dr. Pinkas, direktør for det nasjonale medisinske bibliotek i Praha, holdt velkomst-talen og var synlig glad fordi nettopp Praha var vert for det første EAHIL-møtet som ble holdt i Sentraleuropa. Han fastslo at vi alle har de samme utfordringene i vårt arbeid. Han var også stolt (og med rette) over at de hadde klart å redigere og trykke proceedings på forhånd.

Andre velkomsttaler ble holdt av representanter for Det medisinske fakultetet ved Karlsuniversitetet og for det tsjekkiske helsedepartementet. En nydelig film om Praha - bare så altfor kort - avsluttet seremonien. Elisabeth Husem kunngjorde at Lois Ann Colaianni fra National Library of

Medicine i USA (alltid spesielt invitert og alltid tilstede på våre europeiske møter) vil bli tildelt EAHIL's "special award" for sin fremragende innsats for medisinsk bibliotekvirksomhet; dette skjer på konferansen i Coimbra neste år. Mrs. Colaianni holdt et fyndig åpningsforedrag (se Kari Halldals referat nedenfor) og ga oss følgende råd: Skal vi argumentere for mere ressurser til biblioteket, så bruk ikke bare statistikk og saklige argumenter, men heller konkrete eksempler og hyggelige historier som viser hvor nyttig våre tjenester er - det forstår administrasjonen bedre!

Anne-Lise Betzenderfer,
UMED

Fra SESSION 3: Document Supply

Tony McSean, British Medical Library

Nesten alle foredragene på symposiet forholdt seg til de dyptgripende forandringer i vår profesjon - få vil kjenne seg igjen om 10-15 år. Hurtig og enkel levering blir viktigere enn f.eks. plassbesparelse eller lav kostnad ved masseproduksjon. Bibliotekarene kan roses for sin stille måte

å ha vært tidlig ute med å nyttiggjøre seg ny teknologi. BML gir gratis Medline-service; snart kan man få full tekst og betale for den online. Digitale fotomaskiner som egentlig er en kombinasjon av scanner, laser-skriver, harddisk og fax vil snart bli tatt i bruk av BML og erstatte nåværende kopieringspraksis, hvor 60 prosent av produksjonskostnadene er for arbeidskraft. Går alt som håpet, kan fax sendes billigere enn post. I forbindelse med det evige spørsmål om copyright kom McSean med kraftige utfall mot forleggerne som konsekvent har øket prisene i forkant av inflasjon og bibliotekbudsjetter og skodd seg på gratis stoff til tidsskriftene sine. Deres kundekrets føler liten lojalitet og ser i spenning frem til vitenskapelig informasjon uavhengig av konvensjonelle tidsskrifter på papir. Kanskje blir vår profesjons viktigste oppgave det neste tiåret å sikre at informasjon til våre brukere blir frigjort fra de griske forleggerne?!

Wim Luijendijk, EBSCO

Lett tilgjengelighet til vitenskapelig informasjon kan ennå være et problem. Fra historien kjenner vi til

at Mendels lover ikke ble påaktet og forstått før tredve år etter at de var blitt publisert. Et annet eksempel er viktige data om ozonlaget som ble liggende ubenyttet i amerikanske aviser i årevis. Mye av det som publiseres i dag blir hverken lest eller sitert, og mye er av dårlig kvalitet. Internet er nok spennende, men lider delvis av dårlig sikring og manglende kvalitetskontroll, og mye er slett ikke gratis. Selv om kostnadene for elektronisk lagring går ned med femti prosent hvert annet år, koster det fremdeles mye mer enn papir. Man kan trygt gå ut fra at tidsskrifter vil fortsette å komme ut både elektronisk og på papir.

Anne-Lise Betzenderfer,

Workshop: Networking

Et av innledningsforedragene ble holdt av Lois Ann Colaianni fra National Library of Medicine i USA. Hun tok utgangspunkt i et gammelt eventyr om en fattig og sulten jente som ikke hadde noe å spise og ikke fikk noenting fra folkene i landsbyen hun kom til. Men med litt list satte hun igang med å koke suppe på "en magisk sten" og fikk låne gryte av én, salt av en annen, et par gulrøtter av en tredje osv. Til slutt var det blitt en stor gryte med velsmakende suppe, og hele landsbyen kunne spise seg mett. Moralen er: "hvis man deler med hverandre de små ressursene vi har, kan man komme ganske langt". For en stor del var det slik "networking" workshop

en dreide seg om. Det ble holdt 14 forskjellige foredrag om dette emnet, dels om mulighetene på Internet, dels om lokale nettverk, og også hvordan bibliotek som lå i nærheten av hverandre laget sine egne nettverk for bedre samarbeid.

Tsjekkerne imponerte med sin innsatsvilje og sitt arbeid for å komme "back to standard European conditions". Før 1989 hadde de også utviklet informasjonsystemer og informasjonsentre i begrenset omfang, men de har ikke noe nasjonalt nettverk, og det har ikke vært noe samarbeid om anskaffelse av dyre internasjonale databaser.

Fra England fortalte John van Loo fra United Medical and Dental School of the University of London hvordan man via universitetsnettverket hadde adgang til diverse databaser, læreprogrammer, e-mail, World Wide Web osv. Til tross for denne lettvinde tilgangen til informasjon hadde fjernlånet ikke øket, stikk motsatt av hva de hadde ventet.

Et problem med Internet og WWW er at nær sagt hvem som helst kan legge inn hva som helst på nettet. Det er ingen begrensninger og ingen kvalitetskontroll. Jean Shaw fra University of Leicester var opptatt av kvalitet og snakket om Health Information Plans for å lette adgang til og effektiv bruk av lokale informasjonsressurser, beregnet både på helsepersonell og publikum. Ved god planlegging og samarbeid mellom de

deltagende organisasjoner, leger, sykehus, apotek osv skulle det være mulig å få til et velfungerende informasjonssystem både lokalt og i større sammenheng.

Jeg kan ikke her gå inn på alle foredragene, men proceedings foreligger og kan lånes ut til eventuelle interesserte.

Kari Halldal, UMED

Det sosiale programmet

Arrangørene hadde lagt opp til et sosialt program med rikelig anledning til kontakt mellom deltakerne på konferansen.

Allerede ettermiddagen før konferansen startet, fikk vi tilbud om sightseeing i Praha.

Første konferansedag ble avsluttet med stor mottagelse i et herskaps hus i utkanten av byen. Festen tok ett hvert "helt av" med sang og dans til alt fra Prøysens husmannspolke til "Moldau". Etter det faglige programmet neste dag, gikk turen til det tsjekkiske nasjonalbiblioteket. Den gamle middelalderbygningen inneholdt bl.a. et fantastisk museum med unike samlinger av manuskripter, inkunabler og instrumenter som skal ha vært brukt av Tycho Brahe, Kepler m.fl.

Dagen etter var det igjen tilbud om sightseeing. Praha har utrolig mye å by på når det gjelder kunst, kultur og ikke minst gammel arkitektur. Byen Praha kan anbefales på det varmeste som feriemål.

Inger Marie Juul,
USYKSAM

Praha

Workshop

Classical and modern methods in acquisition

Hovedinntrykket fra innleggene var at akvisisjon på mange måter var enklere før enn nå. Tidligere snakket man om enten bøker eller tidsskrifter og hadde ikke så mange maskinlesbare media som CD-ROM, fulltekst-baser og andre databaser å forholde seg til.

Tidsskriftagenter og bokhandlere har fått nye oppgaver og roller på grunn av de nye mediaene.

Bibliotekene har også forandret form og struktur av samme grunn.

Det synes som om store utfordringer ligger foran oss når det gjelder å skaffe nye dokumenter som er tilgjengelige i papir eller maskinleselig form.

Shared cataloguing and union catalogues

Monique Cleland fra Sveits holdt et meget spennende innlegg. Hun stilte

spørsmålet om samkataloger ville bli nødvendig i fremtiden når vi har fått Internet. Hun mente nok at samkataloger også i fremtiden ville spille en viktig rolle i lokaliseringsarbeidet.

Hun beskrev det franske Pancatalogue-prosjektet som vil bli det største i sitt slag i Europa.

Arne Jakobsson fra SPRI fortalte om samkatalogen LOKAT over tidsskrifter innen medisin på svenske sykehusbibliotek. Han nevnte at List Bio-Med ikke inkluderer sykehusbibliotekenes bestand. LOKAT blir oppdatert årlig. Hvert år må de samarbeidende bibliotekene oppdatere sine opplysninger i LOKAT. Det er mulig at List Bio-Med og LOKAT vil gå sammen i fremtiden. LOKAT kan nåes via TELNET.

Paivi Pekkarinen fra Finland snakket om LIN-

NEA's felles databaser. Fra 1993 er navnet på den finske felleskatalogen LINDA. Spennende var det å høre om hva dette systemet kan tilby sammenlignet med BIBSYS. Blant annet har systemet tvungen autoritetskontroll ved katalogisering.

Marta Zilova fortalte om The Rapid Library System på The Slovakia Medical Library. Systemet har vært i bruk siden 1993 når det gjelder katalogisering. De øvrige moduler som lån og akvisisjon er ikke tatt i bruk enda.

Jeg sitter igjen med et inntrykk av at de øst-europeiske land kommer raskt etter, når det gjelder bibliotekataloger og samkataloger på nettet.

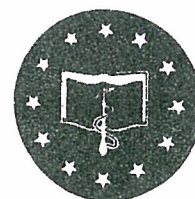
Kristin Omsj, UMED

Dr. Otakar Pinkas
møtte deltakerne
på flyplassen
med ferdigtrykte
«Proceedings»
i ryggsekken.

Her sammen med
Kristin Omsj (t.v.)
og Kari Halldal
fra UMED.

EAHIL-Nytt

Styre- og rådsmøte i Praha

Elisabeth Husem

19. september i år avholdt EAHIL styremøte og det årlige rådsmøtet i Praha, i forbindelse med EAHILsymposiet: "Library cooperation in the era of electronic technology".

STYREMØTET behandlet bl.a.:

Aktiviteter frem til år 2000
-Coimbra 1996.

Den 5.EAHIL konferansen vil finne sted i Coimbra i Portugal, i tiden 18.-21. september 1996. "Call for papers" sendes ut i disse dager, og program-komiteén, med representanter fra hele Europa, vil møtes i Portugal i januar 1996.

(Arne Jakobsson fra SPRI, Stockholm, sitter i komitéén, og kan kontaktes for eventuelle spørsmål).

- EAHIL Workshop 1997. Antagelig i Budapest eller Tartu i Estland.

- Utrecht 1998. Det er nå avgjort at den 6.EAHIL konferansen blir i Utrecht i Nederland, ikke i Am-

sterdam som vi først trodde. Enlokalorganisasjonskomité er allerede i gang med forberedelsene.

- EAHIL Workshop 1999. Vi vet foreløpig ikke hvor, men et sted i Øst- eller Central Europa.

- London 2000. Den 7.EAHIL konferanse vil finne sted i London i tilknytning til den "8th International Congress of Medical Librarianship" og den engelske "Health Libraries' Group Conference. Forberedelsene er i gang.

"EAHIL aims towards year 2000"

Forslag til et konkret arbeidsprogram for EAHIL i de kommende 4-5 år var utarbeidet på forhånd og ble lagt frem for EAHILs styre og råd. Dokumentet ble grundig diskutert.

(Programmet vil antagelig bli publisert i sin helhet i neste nummer av vårt nordiske tidsskrift "Sesam", som denne gangen er SMH's

ansvar).

Her nevnes bare kort noen av hovedpunktene:

- Fortsette med konferanser, kurser og "workshops".

- Utvikle et effektivt nettverkssystem som kan øke kommunikasjonen og informasjonen blant medlemmene.

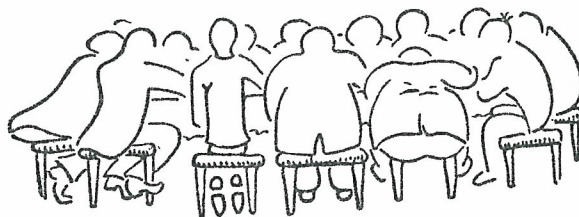
- Være behjelpelig med kursopplegg på nasjonalt og lokalt nivå.

- Utvikle samarbeidsavtaler mellom bibliotek i hele Europa, med hovedvekt på bibliotekene i Øst- og Central Europa i nærmeste 5 år.

- Representere medlemmene på Europeisk nivå, dvs. i "Council of Europe", EU, etc.

- Medlemsverving

EAHILs styre besluttet å gi EAHILs ærepreis for 1995 til Lois Ann Colaianni fra National Library of Medicine. Prisen vil bli utdelt i forbindelse med EAHILkonferansen i Coimbra neste år.

FIFTH EUROPEAN CONFERENCE OF MEDICAL AND HEALTH LIBRARIES

Coimbra, Portugal, September 18-21, 1996

"Health Information Management: What Strategies"

CALL FOR PAPERS AND POSTERS

THEMES AND SUBTHEMES

Networking and cooperation

- National and European initiatives
- Internet access, resources and use
- Interlibrary loan and document delivery services

Health services and user needs

- Evidence-based health care
- Information skills in the curriculum
- Information support for decision making

Information professional issues

- Filtering scientific information
- Ethical issues in health information
- Training and professional development

Managing health information services

- Total quality management applications
- Collection evaluation and acquisitions management
- Cost-benefit analysis, charging and marketing

New trends in health information management

- Development of value-added information products
- Public and private information market synergy
- Multimedia and the virtual environment

Special interest group sessions

- Information in the pharmaceutical industry
- History of medicine
- Hospital libraries
- Nursing libraries
- Veterinary libraries
- Psychiatry libraries
- Oncology libraries
- Academic and research libraries

Proposals are invited for papers and posters related to the themes and subthemes of the conference. Abstracts of no more than 200 words in English (or French with an English translation) must be printed or typed inside the frame on the reverse side and should be submitted before November 30 1995 to the address below.

Authors will be notified by the end of January 1996 of the acceptance or not of their paper for oral or poster presentation and, if accepted, will be requested to submit the full text in English or French before June 30, 1996. The full text of the papers will be published in the Conference Proceedings. Accepted papers will be presented either at plenary, parallel or special interest group sessions. The letter of acceptance from the Programme Committee will indicate the form of presentation, and guidelines for the preparation of posters will be available. All plenary sessions and certain parallel sessions will have simultaneous translation (English/French). Oral presentations are restricted to English or French.

Isabel Andrade

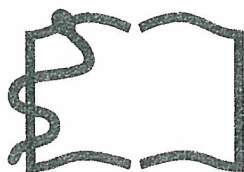
Scientific Programme Committee

Hospitais da Universidade de Coimbra, Apartado 9023

3049 COIMBRA CODEX - PORTUGAL

Tel.: +351 39 32269

Fax: +351 39 23907

EAHIL FIFTH EUROPEAN CONFERENCE OF MEDICAL
AND HEALTH LIBRARIES, COIMBRA, PORTUGAL - SEPTEMBER 18-21, 1996

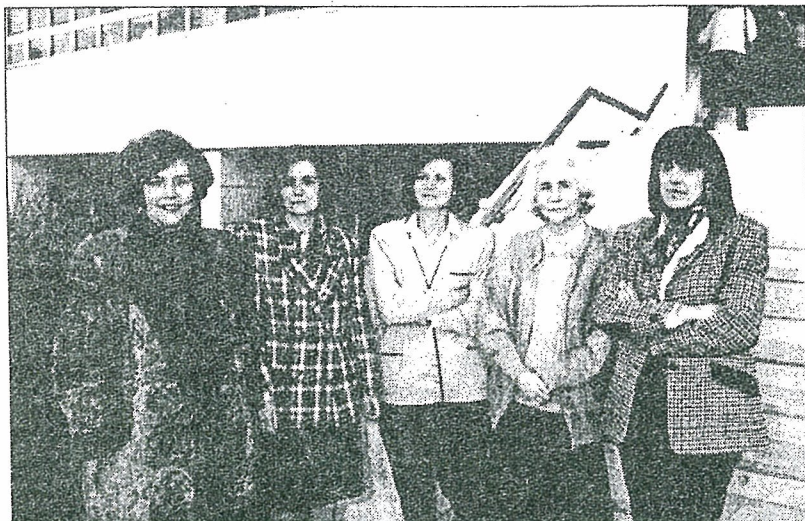
CINQUIÈME CONFÉRENCE EUROPÉENNE DES BIBLIOTHÈQUES MÉDICALES
ET DE SANTÉ, COIMBRA, PORTUGAL, LES 18-21 SEPTEMBRE 1996

"Health Information Management: What Strategies"
La gestion de l'information de santé: Quelles stratégies?

The Local Organizing Committee and the Scientific Programme Committee of the EAHIL 5th European Conference of Medical and Health Libraries would like to extend a warm invitation to all of you to attend this EAHIL European Conference to be held in Coimbra, Portugal, from 18-21 September 1996.

Le Comité Local d'Organisation et le Comité Scientifique ont le plaisir de vous inviter à la 5ème Conférence Européenne des Bibliothèques Médicales et de Santé de l'AEIBS qui aura lieu à Coimbra, Portugal, les 18-21 septembre 1996.

Local Organization Committee :

*From left to right: Lucília Paiva, Antonia Pereira da Silva, President,
Maria do Rosário Leitao, Maria Amélia Hungria, Helena Donato*

Scientific Programme Committee:

- Isabel Andrade (Portugal) Chair
- Suzanne Bakker (Netherlands)
- Noémia Canas (Portugal)
- Maria Asuncion Garcia (Spain)
- Arne Jakobsson (Sweden)
- Vincent Maes (Belgium)
- Paul Van Olm (Netherlands)
- Otokar Pinkas (Czech Republic)
- Gabriella Poppi (Italy)
- Maria Francisca Ribes-Cot (Spain)
- Lubomíra Soltésová (Slovak Republic)
- Arminda Sustelo (Portugal)
- John Van Loo (UK)

THEMES OF THE CONFERENCE

- Networking and cooperation
- Health services and user needs
- Information professional issues
- Managing health information services
- New trends in health information management
- Special interest group sessions

THÈMES DE LA CONFÉRENCE:

- Travail en réseau et coopération
- Services de santé et besoins de l'utilisateur
- L'information professionnelle et ses débouchés
- Gestion de l'information de santé
- Nouvelles tendances de l'information de santé
- Sessions de groupes de discussion

Samarbeid med Øst-Europa

SMH og Litauen

Elisabeth Husem

SMHs vennskaps- og samarbeidsbibliotek i Litauen er som tidligere nevnt Kaunas Medical Academy. SMH sponset reise og opphold for Meile Kretaviciene, leder av biblioteket, til den Nordiske Konferansen i København i sommer. Vi er glade og stolte over at SMH etterhvert har opparbeidet såpass god økonomi at den slags støtte er mulig, og vi satser på fortsatt økonomisk bistand i de nærmeste år.

SMH samarbeider med Den Norske Lægeforening for felles og bedre innsats på

bok- og biblioteksiden i Litauen. SMH vil også ta kontakt med Norsk Sykepleierforbund og andre relevante institusjoner for et bredere samarbeid

Vi har fått forespørsel fra Kaunas Medical Academy om mulighet for gratis artikkelkopier.

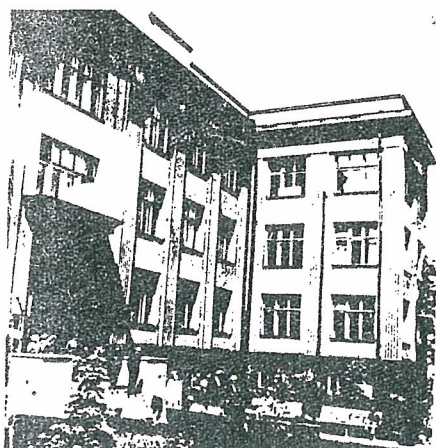
Biblioteket abonnerer selv bare på 40 titler, så man kan forstå at de kommer til kort. For de av dere som kan tenke dere å gå med på en prøveordning for et år, frem til utgangen av 1996, ber vi dere sende bibliotekets tidsskriftliste, på

ført tydelig adresse, til SMHs styre ved Elisabeth Husem. Vi vil så sende tidsskriftlistene samlet, med følgende en "bruksanvisning". Hvis pågangen etter tidsskriftartikler blir for stor, ber vi dere ta kontakt med SMH ved Elisabeth Husem, før dere eventuelt stopper videre levering.

DNLs Baltikumutvalg har gitt ut et hefte med oversikt over kjernelitteratur med henblikk på medisinske bibliotek på Baltikum. Hvis noen ønsker å gi en bokgave til Kaunas biblioteket, kan dette heftet fås hos SMH ved Elisabeth Husem.

KAUNAS MEDICAL ACADEMY LIBRARY

A SHORT GUIDE

Information services - Dana Tumeniene
tel.: (370 7) 79 48 39

Information services provided by this department include searching from the databases of Current Contents, Medline, Toxline, et al; Searching at NLM 29 databases over Internet.

The system for CD-ROM network was installed not long ago. Database on CD-ROM Medline runs for 8 simultaneous users, search is available for remote users over fax modem; other databases such as PDR, ClinPsc, SAMCD, Aidsline, et al., are installed on standalone computers.

Book lending - Rima Apanavičiūtė
tel. (370 7) 22 17 34

It is available for all the library readers. Science books are lent for 10 days; textbooks - for the lectures block duration. This department staff cares for textbook stock. There are over 172 thousand textbooks with 1170 titles in the stock.

Reading Rooms- Dana Trapidiene
tel.: (370 7) 20 43 45

There are 3 reading rooms in the Library:

Scientific literature. There are over 2500 scientific books in the reading room for open access. The majority of them are received as

a gifts from various foreign institutions, persons, majority of them are in English.

Every two weeks the newly acquired books are exposed in this reading room.

As the Library is a WHO DC all WHO publications and documents are held in the separate collection for open access.

Periodicals In this reading room periodicals are held one year for open access, later they are moved to the depository.

Databases on CD-ROM Medline, Aidsline, PDR, SAMCD, ClinPsc, full text of some periodicals are installed on standalone computer for open access for readers.

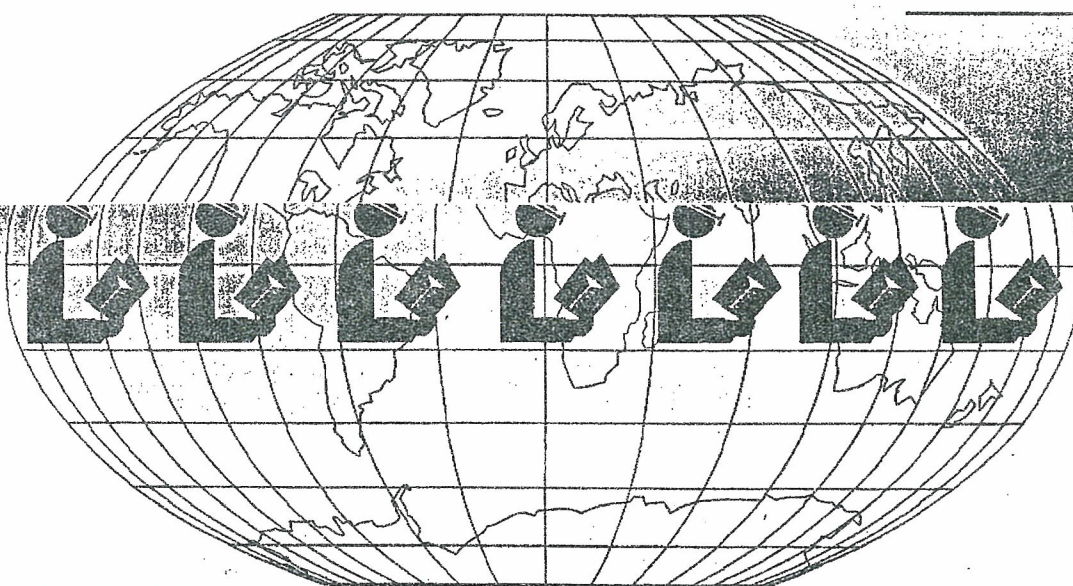
Students' reading room There are the most popular books, textbooks, reference literature for students.

Patents' Office Danutė Liškauskaitė
tel.: (370 7) 73 03 79

This department performs patent and licence activity, searches and provides for patent information from various databases.

Medical Library Association
CUNNINGHAM MEMORIAL
INTERNATIONAL FELLOWSHIP

**Applications are now being accepted from
health sciences librarians from outside the
United States and Canada for a four-month
observation and training program in
U.S. and Canadian libraries.**

MLA

**Request information/application from
Medical Library Association
Suite 300 • Six North Michigan Avenue
Chicago, IL 60602-4805 • USA
Phone: 312/419-9094 • Fax: 312/419-8950
Internet: webb@mlahq.org**

Applications are due December 1, 1995.

Noter

Fra Tora Saue, HARSTADS, har vi fått følgende spørsmål, som hun gjerne vil ha svar på i SMH-Nytt eller direkte:

Sykehusbiblioteket i Harstad har bestilt sin første bok på CD-ROM. Vi har fra før Medline på CD-ROM som ligger på nettet, men over nyttår (nytt budsjettår) håper vi å få PC med CD-spiller på fagbiblioteket. Vi ønsker å låne ut bøker på CD-ROM som annen faglitteratur. Er det noe fagbibliotek som er i gang med dette og kan fortelle litt i SMH-Nytt om hvordan de ordner dette praktisk? F.eks.: Hvordan oppbevares CD-ROM-platene? Hvordan og for hvor lenge utlånes de? Andre gode råd og tips?

Vi bestiller tidsskriftartikler og bøker via TRIP og UBO:BOK. Når det bestilte kommer, går vi inn i faxarkivet og fjerner bestillingen. Vi har lurt på om det er gjort noen undersøkelser på kostnadene ved hver enkelt bestilling?

Vi er fremdeles plaget med kryptiske beskjeder fra enkelte bibliotek. Vedlagte bestilling fikk vi i retur fra det eneste biblioteket i Skandinavia som hadde tidsskriftet (Fi:HI). Hva skal vi si til vår kunde?

FJERN- LÅN	Forfatter/ Redaktør	Sidek, S. et al.		Katalogsignatur	2180	
	Tittel	Primary ovarian...		Eks.nr		
FRA	Tidsskrift/ Serie	Singapore Medical Journal		☐ Reserveres		
	Bind	Hefte	Side(r)	☐ Videreendes ikke		
	35	1	71-3	☐ Kopi mot betaling		
	Utg. sted	1994		Lånefrist		
	Låntagende bibl.	HARSTAD SYKEHUS BIBLIOTEKET		☐ Utlånt	☐ Eies i kontakt	
	Adresse	9400 HARSTAD NORGE		☐ Innkalt	☐ Utlånes ikke	
	Telefon	77 01 62 75		☐ Reserveres	☐ Ikke mottatt	
	Best	31.8.95		Finnes i	HL	
LÅNER:	tbf, Raanes			m. 4 k		
	Oppl./Kilde/Rekv bibl.			Mottatt	Mottatt	
				Fornytt	Videresendt til	
				Innkalt	Sign.	Statistikk
3	24716 A/L Biblioteksentralen					

En annen plage er ekstrem sen leveringstid, f.eks. fra Danmarks Natur- og lægevitenskabelige bibliotek. Det holder ikke å måtte vente i flere måneder på en artikkelkopi.

De to siste punktene er kanskje noe for den nordiske samarbeidsgruppen?

Kurs og seminarer

Pasientinformasjon

SMH- seminardag på Sentralsykehuset i Akershus, 26. september 1995

Seminarleder Gunvor Kallevik ønsket 14 deltakere velkommen til følgende program:

- 1) Kvalitet i pasientinformasjon. Et prosjekt ved SiA
- 2) Forebyggende helseopplysning i Akershus
- 3) Pasientinformasjonssamlingen i SiA's bibliotek
- 4) Presentasjon av OVID Technologies' produkter

Kvalitet i pasientinformasjon, ved kvalitetskonsulent Aleidis Skard Branderud, SiA

Prosjektet gikk ut på å kartlegge betydning av informasjon til pasienter og bedre kvaliteten av denne informasjonen. Det gikk over 2 år og ble støttet av bl.a. Sosialdepartementet. En undersøkelse av professor i psykologi Odd Havik viser at mestring av egen sykdomssituasjon bedrer helbredelse, en annen undersøkelse av professor i katastrofepsykiatri Ulrik Fredrik Malt viser at 70% av varige psykiske skader etter katastrofe oppstår på grunn av mangler ved informasjonen i den medisinske behandling.

Med disse utgangspunkter har Aleidis Skard Branderud utarbeidet et kvalitetssikringssystem med akutte kirurgiske pasienter som målgruppe.

Prosjektets målsetting var å gi pasienten grunnlag for å mestre sin sykdomssituasjon ved:

- Informasjon til pasienter, pårørende og helsepersonell
- Samarbeid mellom alle ledd i behandlingskjeden

- Felles retningslinjer for alle behandlingsledd
- Kompetanseutvikling hos personell av alle kategorier
- Tilbakemeldingssystem for evaluering og forbedring

Tiltakene har fått en blandet mottagelse fordi de stiller større krav til helsepersonalet, bl.a. til dokumentasjon, men Aleidis Skard Branderud har tro på at dette endrer seg over tid. Hun har utarbeidet en foreløpig sluttrapport for prosjektet som kan kjøpes fra SiA for kr.50, i en pakke som også inneholder de utarbeidede kvalitetssikringsdokumentene (pasientens følgejournal, personalets håndbok).

På spørsmål om hvor biblioteket kom inn i et slikt opplegg, svarte Aleidis Skard Branderud at biblioteket etter hennes mening kunne bidra med å

- ha standardisert materiell til pasienter (informasjon til pasienter og pårørende)
 - være med i internundervisningen (kompetanseutvikling)
 - bygge ned "terskelen" mange av pleiepersonalet føler overfor biblioteket.
- (Det siste punktet er noe å

bite seg merke i.....)

Sykehusenes rolle i forebyggende helsearbeid ved Ingrid Ellingsen, Helseopplysningsutvalget ved SiA (HOU)

Forebyggende helseopplysning har tradisjonelt vært overlatt til førstelinjetjenesten. Ingrid Ellingsen mener at sykehusene kan bidra fordi

- de er sentrale møtesteder for mange personer og grupper
- her finnes motiverte personer (pasienter, pårørende, helsepersonell)
- her finnes kunnskap og kompetanse.

Sykehusene bør ha en pedagogisk og holdningskapende rolle i helseopplysningsarbeid. NOU 1991, nr.7 "Utkast til lov om spesialisthelsetjeneste" og WHO Ottawa charter, 1991, hjemler sykehusenes rolle og plikt i dette arbeidet.

Det finnes i dag et Europa-nettverk av 30 "Health promoting hospitals", hvorav SiA er et.

Akershus er det første fylket i landet hvor helseopplysningsarbeid er satt i system i sykehussektoren.

Helseopplysningsutvalget (HOU) ble opprettet i 1985,

Kurs og seminarer

The Virtual Hospital: health education & information for the 21st century

Liv Berit Henschien, RIKSHOSP

Dette var den spennende overskriften på seminaret som ble holdt på Rikshospitalet 6. september 1995, etter initiativ fra bibliotekleder Elisabeth Buntz som også ledet møtet. Seminaret tjente flere formål. Det ble arrangert i samarbeid med FDH (Forum for databehandling i helsesektoren) og var samtidig et pre-conference seminar for IoD-konferansen som ble åpnet samme dag i Oslo. Ikke minst markerte seminaret åpningen av Mediateket, Universitetet og RH-bibliotekets nye satsning og tilvekst for studentene.

PBL i medisinerstudiet

Seminaret ble innledet med 2 presentasjoner av medisinerutdannelsen og PBL. To professorer fra Rikshospitalet, Oddvar Stokke, medlem av studieplankomiteen og Ivar Hørven, bestyrer av Instituttgruppen for klinisk medisin orienterte om den nye studieordningen Oslo 96, som trer i kraft fra neste år.

PBL kan i korthet skisseres slik:

- * Undervisningen tar sikte på å la studentene ta mer ansvar for egen læring, derav økt læring og mer selvstendighet
- * Den aktive og kreative student må få slippe mer til
- * Færre forelesninger og

mer gruppeundervisning

- * Fellesundervisning for odontologi og medisin i begynnelsen av studiet og derav bedre ressursutnyttelse

- * Case-orientert problemstilling og undervisning

- * Tidlig kontakt med pasienter

- * Endrede eksamensformer - en eksamen

- * Treningskurs for lærere

Omleggingen av undervisningen og Internett i helsevesenet, er saker som vil bety meget for fremtidens helsevesen.

IT blir helt sentral i den nye studieordningen og informasjonen skal finnes på datanett og i biblioteket. Tiden er knapp og man har fått litt å tenke på når det gjelder den nye ordningen. I det hele tatt er PBL meget bibliotekkrevenende. Oddvar Stokke presiserte at bibliotekets rolle i studiet må vektlegges. Det må skaffes til veie ressurser, og bibliotekene må rustes opp både med utstyr, samlinger, personale og areal. Hvis ikke dette gjøres kan ikke den nye studieordningen gjennomføres etter intensjonene.

The Virtual Hospital

er en meget kjent og om diskutert Internett-ressurs og var vel seminarets store trekkplaster. De to amerikanske legene Jeffrey Galvin

og Michael D'Alessandro, som har startet det hele, var til stede med en presentasjon av utviklingen og en fascinerende demonstrasjon i Stor Auditorium.

The Virtual Hospital har sin opprinnelse i staten Iowa, og har satset på en integrert tilgang på informasjon, opplæring og utdanning i samarbeid med mange andre viktige medisinske sentra i USA.

Dette er en multimedia database som altså presenterer tekst, lyd, bilder og video, tilgjengelig via Internettet, og som letter tilgangen til viktig løpende medisinsk informasjon. Det er et beslutningsstøtte-verktøy som hjelper til med å ta de rette avgjørelser om diagnoser og pasientbehandling, og leder klinikere til de viktigste medisinske kilder. The Virtual Hospital kan betegnes som et digitalt bibliotek lagret på en server på Iowa-universitetet og distribuert til arbeidsplassene, søkbar via Internett og World Wide Web. På denne måten har klinikerne anledning til meget raskt å finne informasjon om nyeste behandlingsmåter uten å måtte gå veien om bibliotek, gjenfinning og trykte kilder. Det ble understreket at medisin er en profesjon av stadig læring. Den dyktige

lege er alltid under opplæring, det kreves stadig ny kunnskap og informasjon, og denne informasjonen må finnes og skaffes raskt. Dette er en måte å inkorporere videreutdanning og den daglige praksis av medisiner. Bilder og video kan også overføres til andre steder som måtte ha behov.

PBL på Karolinska

Fra Sverige og KIBIC kom Anita Klebom og Christina Wickman som fortalte om sitt bibliotek og de første erfaringer med PBL på Karolinska. Forskjellen er ikke så stor, heller ikke studenttallet, men ressursene her var atskillig større. Dette biblioteket hadde bl.a. 18 grupperom for studentene,

og både undervisning og studier foregikk også i biblioteket.

Mediateket

Tor Øyvind Grøndahl avsluttet innleggene i Store Auditorium og fortalte om erfaringene med Mediateket så langt. Dette er et samarbeid mellom RH-biblioteket og Universitetet, hvor begge parter har gått sammen om areal, møbler og Mac-maskiner med medisinskelæreprogrammer. Han var en av initiativtakerne til at det ble et Mediatek for studenter og lærere og har vært til uvurderlig hjelp i hele prosessen. **Slice of Life-basen**

Etterpå ble alle invitert til snacks og forfriskninger i

Representasjonslokalene og deretter var det ytterligere demonstrasjoner av Virtual Hospital i Mediateket og i biblioteket, hvor folk selv kunne få prøve. Bibliotekar Irene Waage demonstrerte databasen Slice of Life, som er en database over anatomiske bilder lagret på en stor video laserdisk plate. Bildene vises på stor TV-skjerm som kan kontrolleres fra en datamaskin ved hjelp av programvare for computerassistert læring. Seminaret fikk en overveldende oppslutning med over 130 påmeldte interne og eksterne personer både fra det medisinske og det bibliotekfaglige miljø.

Vi gratulerer!

***M**edisinsk bibliotek og informasjonssenter*

Universitetet i Trondheim

som nesten ble «Årets bibliotek» !

Tre bibliotek kom til finalen, RTRHEIM var en av disse

Møtenytt

Medlemstreff

torsdag 26.oktober 1995 kl. 17, Apothekernes laboratorium

Elisabeth Akre, ND/MED

Medlemstreffet var lagt til bokmessen Bok-95 på Sjølyst for at tilreisende SMH'ere som var på messebesøk skulle kunne delta. Om det var tidspunktet eller programmet som klaffet, skal være usagt - kanskje begge deler? I alle fall var det rekorddeltagelse med 40 fremmøtte.

Gerd Olberg på AL var vertinne og kunne by på gryterett med tilbehør og mineralvann, som AL span-derte. Overskuddet fra møtet vil bli satt av til SMH's arbeid for kolleger i Litauen. Gerd Olberg betegner seg som bibliotekaren uten bibliotek, eller referansebibliotekar. AL har lagt ned bibliotekdrift i vanlig forstand, ingen tidsskrifter, boksamling og biblioteklokaler. Gerd gjør søk, henter inn litteratur og bygger opp egne baser. En annerledes måte å drive bibliotek på - kanskje nærmere en fremtid enn slik de fleste av oss ennå har det til daglig.

Elisabeth Husem ønsket velkommen til foredragsholderne, Tove Molvig fra RBT og Tord Høivik fra HiO, JBI - som nå er bibliotekhøgskolens offisi-

elle akronym. En spesiell velkommen til de tilreisende, og honnør til RTRHEIM som kom til finalen i nominasjonen til NBF's "Årets bibliotek".

RBT

Foranledningen til at Tove Molvig var til stede var Gunvor Kallevik og fylkes-sykehusenes utspill for å få satt denne type bibliotek på dagsorden når det gjelder tilgang til informasjonsressurser. Tove Molvig innledet til dialog over temaene: hvilke forventninger har vi til RBT, og hvordan kan RBT være en inspirator for fagbibliotekene innen medisin og helsefag. Hun presenterte RBT bl.a. gjennom visjon, målsetting og virkeplan og fortalte om den nye basen FORSKDOK. Dokumenter om disse sakene kan fås fra RBT. Hun understreket RBT's status som statlig organ for faglig dokumentasjon og alle fag- og forskningsbibliotek.

Gunvor Kallevik's innlegg henvendte seg til RBT som den instans som best kan ivareta fagbibliotek som faller utenfor universitet- og høyskolesystemet. På vegne av flere fylkeskommunale sykehusbibliotek ønsket hun

seg minimumsnormer og sektorovergripende infrastruktur på IT-fronten, uavhengig av den enkelte institusjons organisasjon og tilhørighet. Løsningen må finnes på departementalt plan. Når det gjelder PBL er det et tankekors at studenter og ferdig utdannete som skal ut i "felten" på sykehus ikke lenger har tilgang til PBL-hjelpemidler.

Mange spørsmål, uttalte og uuttalte, oppsto i forsamlingen, men av tidsnød måtte dialogen avsluttes. Imidlertid oppfordres alle som har spørsmål og problemer på dette området til å ta direkte kontakt med Tove Molvig, som viiste imøtekommenhet og vilje til å arbeide videre med saken. **Kontrollkrokodiller og gudsord fra landet**

I vanlig underholdende og provoserende stil holdt Tord Høivik en godt spissformulert innledning om bibliotekarkulturen, spesielt relatert til bibliotekhøgskolen. Som sosiolog og akademiker var det en sjokkopplevelse å komme inn i en avlukkert profesjonsverden dominert av de mindre tiltalende kvinnelige verdier som kvelende om-

sorg og detaljovervåking. Bibliotekarere er forvokste husmødre som ikke kan sette grenser i sin profesjon, var den bastante påstand. Han hadde utformet "Tante-loven" som gjengis nedenfor, så kan hver og en kjenne seg igjen eller ikke. Han gikk sterkt til angrep på grunnutdanningen som fortsatt henger fast i krokodillesumpen. Men det er lys i tunnelen - med flere alternative utdanninger kommer sunn konkurranse og tvinger frem endring! Han etterlyste også internasjonal orientering i yrket.

Tord Høivik lyktes bra i sitt provokasjonsprosjekt, og innlegg fra salen kan oppsummeres med at påstandene gjelder mer kvinneyrker generelt enn bibliotekarere spesielt - og at fagbibliotekarere kjenner seg dårlig igjen i bildet, ikke minst når det gjelder internasjonalisering - selv om mange av oss antagelig har vært igjennom både gudsord og krokodillefaser.

Medlemssaker ble det dessverre liten tid til, men du finner det meste i dette nummer av SMH-Nytt; samarbeid med Litauen, studietur til Baltikum, nytt fra styret og fra EAHIL.

TANTELOVEN

Vi er snillest i verden
Vi krever ingenting av **deg**
Du skal ikke kreve noenting av **oss**

All makt til **alle**
Alt ansvar til **de andre**
Du skal ikke røre **våre** sirkler

Du skal ikke tro **du** kan noe
Du skal ikke tro **du** kan lære **oss** noe
Du skal ikke si deg uenig med **oss**

Det er vi som har svaret - i all evighet - amen
Tord Høivik

MEDISINSK LITTERATUR KJØPES BEST OG BILLIGST HOS

FAGBOKHANDEL A/S
ACADEMIC BOOK CENTER

Pilestredet 41 B

Postadresse:

Boks 2728 St. Hanshaugen, 0131 Oslo

Telefon: 22 20 74 20

Telefax: 22 20 89 71

Informasjon om ny medisinsk litteratur
sendes regelmessig til leger og sykehus.

Vil du med på vår adresseliste?
Send oss navn og adresse og oppgi gjerne
spesielle interessefelt.

Hos **NIC** kan
du abonnere på
en kvart **million** tidsskrifter...

[- hvis du trenger det]

NIC Info A/S er ledende innen abonnementsformidling. Med effektive oppfølgingsrutiner og en ajourført database formidler vi tidsskrifter og CD-ROM produkter fra hele verden til kunder innen næringsliv, forskning, sykehus, offentlig forvaltning, universiteter og høyskoler.

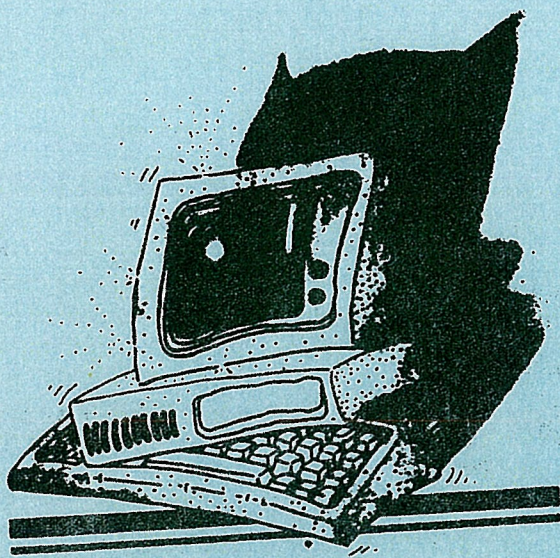
NIC Info A/S skaffer litteratur fra de internasjonale organisasjonene EU, OECD, WHO, WORLD BANK, UN, IMF, WTO/GATT, UNESCO, FAO og WTO.

Er du interessert i tidsskrifter og CD-ROM fra hele verden og ønsker å spare tid og penger? Kontakt vår salgsavdeling for en uforpliktende samtale. Du kan også faxe din tidskriftliste til oss, så sender vi deg et detaljert tilbud som viser deg hvordan du kan oppnå god tidskriftøkonomi.

nic
NIC Info A/S

NIC Info A/S
Postboks 6512 Etterstad
0606 Oslo
Tlf: 22 57 33 00
Fax: 22 68 19 01

Returadresse:
Elisabeth Husem
Psykiatrisk Institutt
Biblioteket
Postboks 85 Vinderen
0319 Oslo

DEADLINE FOR STOFF: 1. MARS

*Innlegg mottas kontinuerlig - det er ikke
nødvendig å vente på deadline.....*

*Helst på diskett, WP 5.1 er perfekt!
Teksten må være fortløpende med minst
uthevinger, avsnitt etc.*

Hilsen redaksjonen